

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

**Guidelines for Improving the Quality of Cooperative Education Projects in
Tourism and Hospitality Business**

โดย

ชลลดา มงคลวนิช

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยสยาม

ปีการศึกษา 2565

แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจ
การท่องเที่ยวและบริการ

**Guidelines for Improving the Quality of Cooperative Education Projects
in Tourism and Hospitality Business**

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยสยาม

ปีการศึกษา 2565

(ก)

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาจากสถานประกอบการต่างๆ ที่เคยรับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน และอาจารย์ที่ปรึกษาจากกลุ่มสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยได้นำปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการปฏิบัติงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา เพื่อให้ผลงานหรือโครงการสหกิจศึกษามีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศ มีความเข้มแข็งทัดเทียมนานาประเทศได้ รวมทั้งจะทำให้ นักศึกษามีมุมมองความคิดในเชิงบวกต่อการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในสถานประกอบการที่ไปปฏิบัติงาน และวิชาชีพที่ตนจะ ได้ทำในภายภาคหน้า อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาสหกิจศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกภาคส่วนต่อไป

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มากนัก

ผศ.ดร.ชลลดา มงคลวนิช

24 มีนาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง 218 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลติดตามการดำเนินงานสหกิจศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก หากแยกกลุ่มประเภทของสถานประกอบการพบว่า คุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจบริการมีมากกว่าโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่พบมากที่สุดคือ สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้มีรับบริการจริง รองลงมาคือ ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และขาดความรับผิดชอบ ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาจึงควรมีการสื่อสารกับสถานประกอบการถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ของโครงการ รวมทั้งควรมีจัดอบรมทั้งทักษะที่จำเป็นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Soft Skills) และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน (Hard Skills) นอกจากนี้ ยังควรจัดอบรมกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมก่อนไปปฏิบัติงานจริง

คำสำคัญ: โครงการสหกิจศึกษา แนวทางการพัฒนาสหกิจศึกษา ธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ สถานประกอบการ

Abstract

This study examined problems and obstacles encountered in the workplace and advisors in tourism and hospitality business cooperative education projects with the aim to propose guidelines for improving the quality of future cooperative education projects. The data was collected through questionnaires, which asked workplace supervisors and institute advisors, as well as in-depth interviews with five cooperative education experts. There were 218 completed questionnaires.

The results of the study revealed that workplace supervisors and institute advisors were highly satisfied with the quality of cooperative education projects. However, when considering each business separately, it was found that those in hospitality businesses were more satisfied than those involved with tourism businesses, especially in terms of beneficial practical knowledge in the workplace. In addition, most of the problems and obstacles that affect the quality of cooperative education projects arise from workplaces not allowing testing with customers. Secondly, the duration of the projects is short and they lack knowledge of doing research. They also lack a sense of responsibility and maturity in their work. The study results offer ways to improve the quality of cooperative education projects by proposing more effective communication between workplace supervisors and institute advisors to promote understanding of the objectives and importance of project achievement. In addition, there should be training both soft and hard skills, including a systematic problem-solving process.

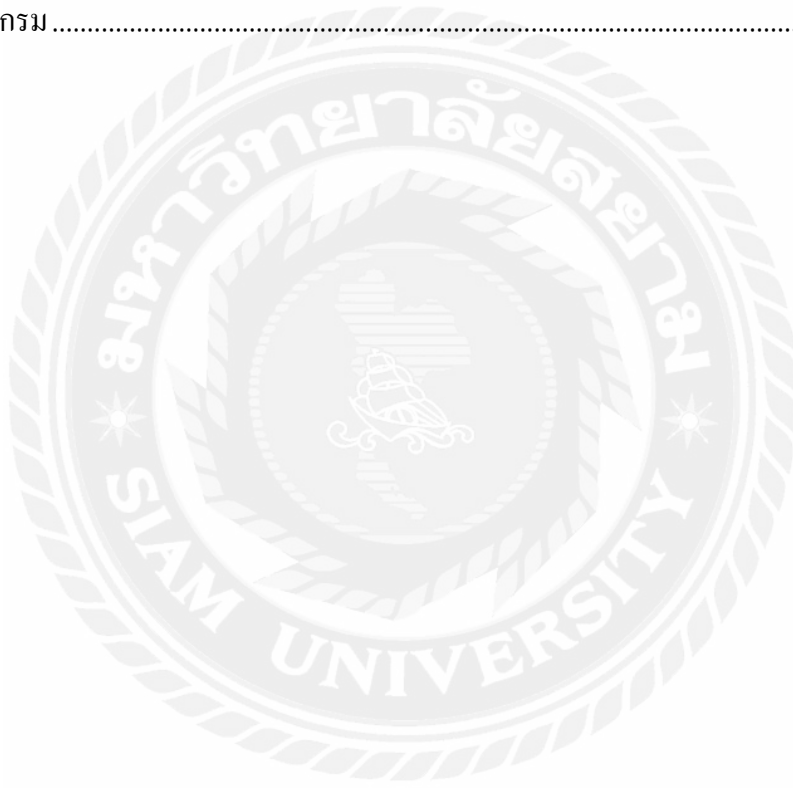
Keywords: Cooperative Education Project, Cooperative Education Development, Tourism and Hospitality Business, Workplace

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ข)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)
สารบัญ.....	(ง)
สารบัญตาราง.....	(ฉ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
ประโยชน์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานที่ปรึกษา.....	30
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	33
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพ โครงการสหกิจศึกษา.....	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพ โครงการสหกิจศึกษา.....	39
ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา.....	44
ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา.....	46
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา.....	48
สรุปผลการวิจัย	49
อภิปรายผล.....	50
แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา.....	52
บรรณานุกรม	55

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามเพศ	30
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา.....	30
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ	30
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามตำแหน่ง	31
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามอายุงาน	31
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามส่วนงาน /หน่วยงานที่รับผิดชอบ	31
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของบุคลากรขององค์กร	32
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประเภทสถาบันการศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา ที่พนักงานที่ปรึกษาคูแล	33
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามเพศ.....	33
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา.....	34
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ	34
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามอายุงาน	34
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามส่วนงาน /หน่วยงานที่รับผิดชอบ	35
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของประเภทสถาบันการศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาสังกัด.....	36
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา.....	36
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว	37
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจบริการ	38
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา.....	39
ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว	40
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา ต่อคุณภาพ ework สหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจบริการ	40

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพ โครงการงานสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ	42
ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพ โครงการงานสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ	43
ตารางที่ 23 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพ โครงการงานสหกิจศึกษาตามความคิดเห็น ของอาจารย์ที่ปรึกษา	44
ตารางที่ 24 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพ โครงการงานสหกิจศึกษาตามความคิดเห็น ของอาจารย์ที่ปรึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว	45
ตารางที่ 25 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพ โครงการงานสหกิจศึกษาตามความคิดเห็น ของอาจารย์ที่ปรึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจบริการ	46

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่กับการไปปฏิบัติงานจริง โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริง สถานประกอบการอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการ โดยนักศึกษาจะต้องทำโครงการ (Project) ที่มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันสถานประกอบการต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจกตามอนุสัญญาสหประชาชาติ โดยสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแบบระบบสหกิจศึกษาจึงพยายามมอบหมายงานที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ลักษณะงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติควรตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษาและการปฏิบัติงานของนักศึกษา สหกิจศึกษาจะเสมือนเป็นพนักงานคนหนึ่งของสถานประกอบการ โดยจะได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง ได้รับการเรียนรู้การพัฒนาทักษะทางด้านวิชาชีพ ด้านความคิด การสังเกต การตัดสินใจ การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประเมินผล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพมากขึ้นและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นด้วย ในการดำเนินงานสหกิจศึกษาได้มีกระบวนการวัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดสหกิจศึกษาโดยกำหนดมาตรฐานให้นักศึกษาจัดทำและส่งโครงการหรือผลงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษาได้รับมอบหมายเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561) ดังนั้น ระบบสหกิจศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-based Learning: PBL) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ใช้ความรู้หรือองค์ความรู้ผ่านการปฏิบัติงานโดยมีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นข้อมูล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งโครงการหรือผลงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้กับสถานประกอบการโดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยลดก๊าซเรือนกระจกให้กับโลก ซึ่งในปัจจุบันพบว่า โครงการสหกิจศึกษามีความแตกต่างกันมากด้านคุณภาพในสถานประกอบการต่าง ๆ และเป็นโครงการที่ไม่ตอบโจทย์ของสถานประกอบการที่ไปปฏิบัติงาน และบางโครงการไม่มีคุณภาพขาดข้อมูล สถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งเวลาและงบประมาณ (Quality Cost) ค่าใช้จ่าย (ยศ ติระวัฒนานนท์, 2545) หากเราให้ความสำคัญกับโครงการสหกิจศึกษา สถานประกอบการและนักศึกษาสหกิจศึกษาจะได้รับประโยชน์อย่างมากในด้านต่าง ๆ อาทิ การสร้างองค์ความรู้ใหม่

ที่ทันสมัยและสามารถแก้ปัญหาให้กับองค์กรได้ การสร้างยอดขายและการลงทุน รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของประเทศเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อองค์กรและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของประเทศได้ โครงการที่นักศึกษาสหกิจศึกษาได้ดำเนินการไม่ว่าจะเป็นผลงานหรือระบบการบริหารจัดการใหม่ จึงเป็นดัชนีชี้วัดศักยภาพของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น หากโครงการที่นักศึกษาได้รับมอบหมายมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการในด้านใดด้านหนึ่งจะส่งผลดีต่อองค์กรและตัวนักศึกษาสหกิจศึกษาเองที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศ ซึ่งจะผลักดันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศเข้มแข็งสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในการแก้ปัญหาและมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการเพื่อผลักดันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศมีความเข้มแข็งมากขึ้นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ
- 1.2.4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1.3.1 พนักงานที่ปรึกษาในกลุ่มสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน
- 1.3.2 อาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มธุรกิจ

1.4 ประโยชน์ของการวิจัย

- 1.4.1 ทราบถึงความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาที่มีต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อนำมาปรับปรุง วางแผนการบริหาร และจัดการในการจัดการเรียนการสอนระบบสหกิจศึกษา
- 1.4.2 ทราบถึงความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 1.4.3 สามารถนำแนวทางไปพัฒนาการเรียนการสอนให้คุณภาพโครงการสหกิจศึกษามีความสอดคล้องตามความต้องการของกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ โดยศึกษาเฉพาะสถานประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่เคอร์รับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าไปปฏิบัติงาน และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เคยดูแลโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ประเภท

1.6 นิยามศัพท์

สหกิจศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่กับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงานจริง

ธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือการให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง ที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ทักษนาจร หรือการให้บริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยว

ธุรกิจบริการ หมายถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการให้บริการ หรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับบริการ เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจนำส่งธุรกิจจำหน่ายสินค้า เป็นต้น

โครงการหรือผลงาน หมายถึง ระบบบริหารจัดการ หรือสิ่งประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่จากการนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่สถานประกอบการ

คุณภาพของโครงการ หมายถึง โครงการหรือผลงานหรือการบริหารจัดการที่สามารถแก้ปัญหาและมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการไม่ว่าทางใดทางหนึ่งตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถาบันอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการทำงานแก่นักศึกษาทั้งทางด้านวิชาการและทักษะการทำงาน ณ สถานประกอบการ

พนักงานที่ปรึกษา หมายถึง บุคลากรของสถานประกอบการผู้ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ให้คำแนะนำ สอนงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาในระหว่างปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งจากอธิการบดีให้กำกับดูแลการดำเนินงาน สหกิจศึกษาของสถาบันการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น พิจารณาคุณสมบัติของสถานประกอบการ การจับคู่ศึกษากับสถานประกอบการ การเตรียมความพร้อมการปฏิบัติงาน การส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน และการนิเทศงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการยังไม่มีผู้ศึกษาโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสหกิจศึกษา

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสหกิจศึกษา

ความหมายของสหกิจศึกษา

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการ ซึ่งลักษณะงานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติจะตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา และการปฏิบัติงานของนักศึกษาจะเสมือนพนักงานคนหนึ่งของสถานประกอบการ ซึ่งจะได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง โดยระบบสหกิจศึกษาถือเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษา ด้านการพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะประสบการณ์ให้พร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการทำงาน และเสริมคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561)

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาสลับกับการไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบด้วยความร่วมมือ

จากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการทำงาน และถือเป็นพันธกิจสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการรูปแบบหนึ่ง (ศูนย์ สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2557) สหกิจศึกษา (Co-operative Education) เป็นการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และสามารถพัฒนาคุณภาพตรงตามที่ต้องการมากที่สุด เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและมหาวิทยาลัย โดยมีสหกิจศึกษาเป็นกลไกความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม และยังก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (สำนักสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม, 2553) จากความหมายดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า สหกิจศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาควบคู่กับการไปหาประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการอย่างมีระบบ ด้วยความร่วมมือจากสถานประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นระบบการศึกษาที่ผสมผสานการเรียนกับการปฏิบัติงานจริง

ความเป็นมาของสหกิจศึกษา

สหกิจศึกษาเริ่มต้นพัฒนาในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ.2446-2452 เรียกและรู้จักกันว่า “ระบบสหกิจศึกษา” (Cooperative Education: Co-op) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 เป็นต้นมา ระบบนี้ก้าวหน้ามากเนื่องจากได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาลและความร่วมมือของสถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันสถานศึกษาและสถานประกอบการทั่วโลกได้นำระบบสหกิจศึกษามาใช้และพัฒนาจนถึงระดับที่มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในระดับนานาชาติ ในปี พ.ศ.2526 รวมทั้งได้มีการตั้งสมาคมสหกิจศึกษานานาชาติ (World Association for Cooperative Education: WACE) โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อสนับสนุนและแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษาในระดับนานาชาติ สำหรับสหกิจศึกษาในประเทศไทยนั้น คำว่า “สหกิจศึกษา” เป็นศัพท์บัญญัติโดยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้ในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยก่อตั้งโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ ปัจจุบันสหกิจศึกษาได้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและขยายสู่ระดับชาติ (กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2559) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพเชิงนโยบาย การพัฒนามาตรฐานและการส่งเสริมสนับสนุนตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ปัจจุบันคณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) เห็นชอบแนวทางการส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ภายใต้แพลตฟอร์มการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ Cooperative and Work Integrated Education เรียกสั้นๆว่า “CWIE”

และได้บรรจุแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ.2564-2570 รวมทั้งแผนปฏิรูปการศึกษาระดับล่าสุดด้วย

วัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษา

การดำเนินงานสหกิจศึกษามุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาการ วิชาชีพ และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีวัตถุประสงค์ของสหกิจศึกษา ดังนี้ (คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2561)

1. เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาตนเอง เสริมทักษะและประสบการณ์ให้พร้อมเพื่อเข้าสู่ระบบการทำงาน
2. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้เรื่องการจัดการและการบริหารงาน หรือพบเห็นปัญหาต่างๆ ที่แท้จริงของการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และสามารถหาวิธีแก้ปัญหานั้นๆ ได้ และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมในสถานประกอบการ ทั้งด้านบุคลิกภาพ และหน้าที่ความรับผิดชอบ
3. เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยและนวัตกรรมในอนาคต อย่างได้มาตรฐานและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ ผ่านนักศึกษาสหกิจศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษา อันจะนำไปสู่ความร่วมมือที่ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของสหกิจศึกษา

ประโยชน์ของสหกิจศึกษาสามารถแบ่งออกได้ 3 ส่วน ดังนี้ (สำนักสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยสยาม, 2553)

1. **ประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับ**
  - 1.1 นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการทำงานตรงตามสาขาวิชาที่เรียนมา
  - 1.2 นักศึกษาเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถพัฒนาตนเองในด้านการจัดการ การบริหารเวลา การวางแผนงานที่ดี รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ
  - 1.3 นักศึกษาได้ฝึกฝนการถ่ายทอดข้อมูล เนื่องจากต้องเขียนรายงานการปฏิบัติงานพร้อมทั้งนำเสนองาน
  - 1.4 นักศึกษาได้รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างถูกต้อง
  - 1.5 หลังจากการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาเสร็จแล้ว นักศึกษาจะทราบศักยภาพและความสนใจของตนที่จะเลือกอาชีพในอนาคต
  - 1.6 มีโอกาสได้รับการเสนองานจากสถานประกอบการที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

2. ประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับ

- 2.1 สถานประกอบการได้รับประโยชน์จากนักศึกษาที่มีความกระตือรือร้น และความพร้อมทางวิชาการในการช่วยปฏิบัติงานให้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์ หรือ 4 เดือน
- 2.2 พนักงานประจำมีเวลามากขึ้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นที่มีความยากและซับซ้อนมากกว่า
- 2.3 ผลงานหรือโครงการสหกิจศึกษามีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาให้กับสถานประกอบการในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งเป็นการลดภาระภายในองค์กร
- 2.4 เกิดความร่วมมือกันทางวิชาการระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันการศึกษาในด้านต่างๆ
- 2.5 เป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยสรรหาพนักงานประจำที่มีความรู้ความสามารถตรงกับตำแหน่งงาน โดยอาจลดเวลาในการสอนงานและเวลาในการทดลองงานได้
- 2.6 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันศึกษาและเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา

3. ประโยชน์ที่สถาบันการศึกษาได้รับ

- 3.1 เกิดการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสภาวะการณ์ปัจจุบัน
- 3.2 มีแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- 3.3 มีการประสานงานระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาจนทำให้เกิดความร่วมมือกันทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง
- 3.4 อาจารย์ที่ปรึกษาได้รับประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเติมจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารหรือพนักงานที่ปรึกษาของสถานประกอบการ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

ความหมายของโครงการ

ลัดดา ภูเกียรติ (2552) ให้ความหมายว่า โครงการ คือวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งซึ่งสงสัยและอยากรู้คำตอบที่ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้มากขึ้น

สุคนธ์ ดินรพานนท์ (2558) ให้ความหมายว่า โครงการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้า กระทำ ในสิ่งที่ตนสนใจ และเป็นผู้วางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือ เสนอแนะแนวทางให้นักศึกษาฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน

จำนง หนูนิล (2546) กล่าวว่า “โครงการ” หมายถึง วิธีการเรียนวิธีหนึ่ง que ผู้ศึกษามุ่งทำงาน เพื่อให้เกิดความรู้ควบคู่กับการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มิใช่มุ่งทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่าง เดียว ผู้ทำโครงการจะต้องกำหนดงานใดงานหนึ่งขึ้นมาทำ แล้วใช้งานนั้นทำงานอีกอย่างหนึ่งที่ เรียกว่าการศึกษาเรียนรู้ สร้างความรู้ขึ้นเพื่อนำความรู้ไปใช้ปรับปรุงการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

วิโรจน์ ศรีโกคา และคณะ (2544) กล่าวว่า “โครงการ” หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบ โดยมี อาจารย์ผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะ ศึกษา ค้นคว้า ดำเนินการวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และการนำเสนอผลงาน ซึ่งอาจทำ เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงการเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่ง หนึ่งที่ผู้ศึกษาสนใจ ต้องการแก้ไขปัญหา หรืออยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้ง โดยใช้กระบวนการ วิธีการที่ ศึกษาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่วาง ไว้จนได้ข้อสรุปหรือผลสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้นๆ

ประเภทของโครงการ

การจำแนกประเภทของโครงการอาจแบ่งได้หลายลักษณะ ดังนี้ (กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, 2555)

1. จำแนกประเภทตามกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่
  - 1.1 โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นการใ้บูรณาการร่วมกับการเรียนรู้ ทักษะและเป็น พื้นฐานในการกำหนดโครงการและปฏิบัติ
  - 1.2 โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดขั้นตอน ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยใช้ทักษะความรู้ จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆมาบูรณาการเป็นโครงการและ ปฏิบัติ
2. จำแนกตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่
  - 2.1 โครงการที่เป็นการสำรวจ รวบรวมข้อมูล โครงการประเภทนี้ เป็นโครงการที่มี วัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูล เรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำข้อมูลนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ใน รูปแบบที่เหมาะสม เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก เป็นต้น

2.2 โครงการที่เป็นการค้นคว้าทดลอง เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ โดยออกแบบในรูปผลการทดลอง เพื่อศึกษาตัวแปรหนึ่งจะมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาอย่างไรด้วยการควบคุมตัวแปร

2.3 โครงการที่เป็นการศึกษาทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดใหม่ ๆ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอความรู้ หรือหลักการใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ยังไม่มีใครเคยคิดหรือขัดแย้ง หรือขยายจากของเดิมที่มีอยู่ ซึ่งต้องผ่านการพิสูจน์อย่างมีหลักการก่อน

2.4 โครงการที่เป็นการประดิษฐ์ คิดค้น เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการนำความรู้ ทฤษฎี หลักการ มาประยุกต์ใช้โดยประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ต่างๆ หรืออาจเป็นการสร้างสรรค์ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ หรือปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้นใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการทำโครงการ

การทำโครงการมีขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้ (กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, 2555; ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่แตง, 2558)

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวเรื่อง เป็นการหาหัวข้อในการทดลองหรืออยากจะทำการศึกษา โดยหัวเรื่องของโครงการควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน รู้ว่าโครงการนี้ทำเพื่ออะไร เนื่องจากสาเหตุใด และควรคำนึงถึงประเด็นความเหมาะสมของระดับความรู้ความสามารถของผู้ทำโครงการ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้งบประมาณ ระยะเวลา ความปลอดภัย และแหล่งความรู้ที่จะค้นคว้า เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการทำโครงการ จะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีแนวคิดที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบก่อนดำเนินการขั้นตอนต่อไป โดยการเขียนเค้าโครงของโครงการโดยทั่วไปเขียนเพื่อแสดงแนวคิด แผนงาน และขั้นตอนการทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานปฏิบัติโครงการ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเค้าโครงของโครงการแล้ว ต่อไปก็เป็นขั้นตอนปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ นักศึกษาต้องพยายามทำตามแผนงานที่วางไว้ ตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่างๆ ว่าได้ทำอะไร ไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร พยายามบันทึกให้เป็นระบบระเบียบและครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงานเกี่ยวกับโครงการ เป็นวิธีสื่อความหมายวิธีหนึ่งที่จะให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ จากการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งการเขียนโครงการอาจไม่ระบุตายตัวเหมือนกันทุกโครงการ ส่วนประกอบของหัวข้อในโครงการต้องเหมาะสมกับประเภทของโครงการและสอดคล้องกับหลักสูตรของนักศึกษาศึกษาอยู่

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ สามารถนำเสนอได้หลายรูปแบบตามแต่ความเหมาะสมของโครงการ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับประเภทของ

โครงการ เนื้อหา เวลา และระดับการศึกษาของผู้ทำโครงการ เช่น การเขียนรายงาน การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

โครงการสหกิจศึกษา

สหกิจศึกษาได้กำหนดมาตรฐานให้นักศึกษาจัดทำและส่งรายงานสหกิจศึกษาเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ซึ่งการเขียนรายงานสหกิจศึกษา เป็นกิจกรรมบังคับของการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาสำหรับนักศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อฝึกฝนทักษะด้านการสื่อสาร (Communication Skill) ของนักศึกษา และเพื่อจัดทำข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับสถานประกอบการ โดยรายงานสหกิจศึกษาเป็นรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือผลงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษาได้รับมอบหมาย ซึ่งนักศึกษาสหกิจศึกษาจะต้องดำเนินการในระหว่างการปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานที่ปรึกษา (Job Supervisor) ทั้งนี้ นักศึกษาต้องปรึกษาหารือกับพนักงานที่ปรึกษาเพื่อร่วมกันพิจารณากำหนดหัวข้อโครงการที่มีคุณภาพและเหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจของนักศึกษา รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการและมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการเป็นหลัก ซึ่งนักศึกษาสามารถเข้ารับคำปรึกษาโครงการหรือผลงานได้ทั้งจากพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้โครงการหรือผลงานที่นักศึกษาทำออกมามีคุณภาพ (ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2561) ดังนั้น ระบบสหกิจศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project-based Learning : PBL) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นข้อมูล และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ร่วมกับการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะการใช้ความรู้ในชีวิตจริงสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงาน อีกทั้งเป็นส่วนที่ขับเคลื่อนให้นักศึกษาเห็นภาพของการทำงานหรือเป้าหมายของการทำงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (กุลธรรต เทียมทิพร, 2559) ซึ่งนักศึกษาจะได้ประโยชน์จากการไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษาในเรื่องการเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การพัฒนาตนเองในด้านการจัดการ การบริหารเวลา การวางแผนงานที่ดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ และได้ฝึกฝนการถ่ายทอดข้อมูล เนื่องจากต้องเขียนรายงานการปฏิบัติงานและนำเสนอผลงาน รวมถึงรู้จักวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาควรมีโอกาสได้พัฒนาทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Soft Skill) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทักษะทางวิชาชีพ (Hard Skill) เพื่อให้ นักศึกษาเป็นมืออาชีพได้ในทุกสายงาน มีภาวะความเป็นผู้นำ สามารถทำงานเป็นทีมได้ดี สามารถทำงานภายใต้ความกดดันได้ดี หรือแม้กระทั่งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และชอบทำสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ (Starfish Academy, 2021) ส่วนสถานประกอบการเองจะได้รับประโยชน์จากนักศึกษาสหกิจศึกษาที่มีความกระตือรือร้น และมีความพร้อมทางวิชาการช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักศึกษามีความรู้ ความสามารถตรงกับสาขาวิชาชีพเพียงพอที่จะปฏิบัติงานเสมือนเป็นพนักงานคนหนึ่ง

ส่งผลให้พนักงานประจำมีเวลามากขึ้นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นที่มีความยากและซับซ้อนมากกว่า หรือได้รับประโยชน์จากโครงการสหกิจศึกษาที่สามารถแก้ปัญหาหรือนำไปต่อยอดให้กับสถานประกอบการได้ และสถาบันการศึกษาก็จะได้รับประโยชน์ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน มีความทันสมัยและเป็นไปตามความต้องการของสถานประกอบการ (สำนักสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม, 2553)

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ

ความหมายของคุณภาพ

“คุณภาพ” เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงในหลายๆ ด้าน อาทิ สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ หรืออาจใช้กับการบริหารงานและการทำงานที่มีคุณภาพ โดยคำว่า “คุณภาพ” มีความหมายแตกต่างกันไปตามแต่บริบทหรือสถานการณ์ ดังนี้

ช่วงโชติ พันธุเวช (2547) กล่าวว่าคุณภาพมีความหมายที่หลากหลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพและสถานการณ์ที่นำคำว่า “คุณภาพ” มาใช้ อย่างไรก็ตาม คุณภาพ ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. คุณค่าและประโยชน์ที่มีต่อลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. มาตรฐานความเป็นเลิศ
3. ความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของลูกค้า
4. ประสิทธิภาพและความคุ้มค่า
5. มีการรักษาและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้ดียิ่งขึ้น

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552 ให้ความหมายของคุณภาพไว้ว่า หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของสิ่งใดๆ คุณภาพของสิ่งของอาจจะมองที่ลักษณะ ประโยชน์ใช้สอย ความทนทาน ความสวยงาม หรือประสิทธิภาพในการใช้งาน

Verma & Boyer (2009) กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง ความสามารถของสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องหรือสามารถตอบสนองเกินความคาดหวังของลูกค้า

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของสินค้าและบริการ ซึ่งผลิตขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการนั้นๆ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพอีกด้วย

แนวคิดหลักของการจัดการคุณภาพ

การจัดการคุณภาพ (Quality Management) และการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Management) มีแนวคิดหลักในการดำเนินการ 3 ส่วน (Heilpern & Nadler, 1992) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ให้เข้ากับงานวิจัยที่ศึกษา ดังนี้

1. ผู้ป้อนวัตถุดิบ โดยในที่นี้หมายถึง พนักงานที่ปรึกษาในสถานประกอบการที่ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาสหกิจศึกษาในการทำโครงการสหกิจศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อนำไปปรับใช้ในสถานประกอบการต่อไปได้

2. ศักยภาพในการควบคุมกระบวนการ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมกระบวนการดำเนินงานสหกิจศึกษาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลงานที่ได้จากโครงการสหกิจศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการที่มาใช้บริการ ณ สถานประกอบการนั้นๆ ได้

3. การที่สถานประกอบการจะดำเนินการเรื่องการจัดการคุณภาพ โครงการสหกิจศึกษาให้ได้ นั้นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของพนักงานที่ปรึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้จัดการ หัวหน้างานหรือพนักงานระดับปฏิบัติการ ซึ่งจะส่งผลให้โครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มาใช้บริการ ณ สถานประกอบการนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของการจัดการคุณภาพ

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการคุณภาพโดยรวมประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 7 ประการ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2554) ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาได้ดังนี้

1. ความแน่วแน่ของวัตถุประสงค์และความมุ่งมั่นในระยะยาว หมายถึง การที่อาจารย์ที่ปรึกษามีความมุ่งมั่นในการผลักดันการจัดการคุณภาพ โครงการสหกิจศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยโน้มน้าวให้พนักงานที่ปรึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาที่มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศในการสร้างผลงานที่มีคุณภาพเพื่อที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานประกอบการได้ในอนาคต

2. การมุ่งเน้นไปที่กระบวนการ หมายถึง ความพยายามในการปรับปรุงกระบวนการทำโครงการที่มีความบกพร่อง โดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการทำโครงการสหกิจศึกษา เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขกระบวนการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การทำโครงการสหกิจศึกษาประสบปัญหาน้อยลง

3. การปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการมุ่งเน้นกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลง เพราะการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้นักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถปรับตัวได้รวดเร็ว และสามารถทำโครงการสหกิจศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

4. พนักงานที่ปรึกษา การที่สถานประกอบการมีพนักงานที่ปรึกษาหลายคนหรือเป็นพนักงานที่ปรึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูง ย่อมช่วยให้สถานประกอบการสามารถสร้างผลงานจากโครงการสหกิจศึกษาที่มีคุณภาพได้ รวมถึงไม่ประสบกับปัญหาและอุปสรรคในกรณีพนักงานที่ปรึกษารายหนึ่งรายใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ สถานประกอบการก็สามารถจัดหาพนักงานที่ปรึกษารายอื่นเข้ามาดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาต่อแทนได้

5. การมุ่งเน้นที่ลูกค้า อาจกล่าวได้ว่าลูกค้าในปัจจุบันมีความต้องการที่หลากหลายและมีกำลังซื้อมากขึ้น ลูกค้ามีโอกาสในการเลือกซื้อสินค้าและบริการมากกว่าในอดีต ดังนั้น ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโครงการสหกิจศึกษาต้องมุ่งเน้นในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มีความหลากหลายดังกล่าวให้ได้ ผลงานใดที่สามารถผลิตสินค้าและบริการได้ตรงกับความต้องการหรือเกินกว่าความต้องการที่ลูกค้าคาดหวัง ย่อมมีโอกาสในการสร้างผลตอบแทนได้ดีกว่า

6. การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการผลักดันให้การจัดการคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาประสบความสำเร็จ เพราะการจัดการคุณภาพที่ดี พนักงานที่ปรึกษาทุกคนทุกระดับต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการปฏิบัติงาน และช่วยกันแก้ไขตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้หมดไป การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานที่ปรึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ ย่อมทำให้พนักงานที่ปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าผู้บริหารให้ความสำคัญ ดังนั้น พนักงานที่ปรึกษาย่อมมีความรู้สึกยินดีที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ เพื่อให้โครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษานั้นมีคุณภาพที่ดี

7. การฝึกอบรม หมายถึง การให้ความรู้แก่พนักงานที่ปรึกษาทุกระดับเพื่อปรับทัศนคติให้พนักงานที่ปรึกษาเห็นความสำคัญของการจัดการคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา และเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการของการจัดการคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งการฝึกอบรมให้ความรู้แก่พนักงานที่ปรึกษาอาจทำได้หลากหลายวิธี เช่น การสอนแนะนำงาน การระดมสมอง ระบบพี่เลี้ยง การส่งไปอบรมกับสถาบันภายนอก การให้การศึกษา รวมถึงการฝึกอบรมในระหว่างการปฏิบัติงาน เป็นต้น

คุณภาพกับโครงการสหกิจศึกษา

คำว่า “คุณภาพ” หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนดที่ต้องการหรือตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งลักษณะคุณภาพของโครงการที่ดี คือ โครงการหรือผลงาน (Project) นั้นต้องสามารถตอบสนองความต้องการหรือช่วยพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการให้กับองค์กรที่ไปปฏิบัติงานได้ไม่มากนักน้อย โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสังคม เศรษฐกิจ และ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งการทำโครงการที่ดีจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ และสามารถนำผลงานไปต่อยอดได้ (จิรพัฒน์ พวงจำปา, 2562) ซึ่งการที่จะทำให้โครงการสหกิจศึกษามีคุณภาพที่ดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวนักศึกษาเองที่ต้องใส่ใจรายละเอียดในทุกขั้นตอนของการทำโครงการสหกิจศึกษา ต้องทำการวางแผนอย่างมีระบบเพื่อให้โครงการสหกิจศึกษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ด้านพนักงานที่ปรึกษาต้องช่วยแนะนำในเรื่องต่างๆ เพื่อให้โครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาเสร็จสิ้นสมบูรณ์และมีประโยชน์ต่อองค์กร ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาต้องดูแลช่วยเหลือหากนักศึกษาสหกิจศึกษาเกิดปัญหาในด้านต่างๆ รวมทั้งดูแลการทำรายงานในการจัดทำโครงการสหกิจศึกษาเพื่อนำเสนอและการช่วยตรวจรูปแบบการจัดทำโครงการเพื่อให้ถูกหลักเกณฑ์ของการทำโครงการสหกิจศึกษา

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ความหมายของปัญหาและอุปสรรค

สุกัญญา ศรีสาคร (2547) ได้ให้ความหมายว่า ปัญหา คือ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคที่ขัดขวางมิให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นจะต้องศึกษาจากสาเหตุและที่มาของปัญหาแล้วใช้กระบวนการที่เหมาะสมเพื่อขจัดปัญหาเหล่านั้นให้หมดไป

ทิพย์วัลย์ สัจจันทร์ (2549) ได้อธิบายว่า ปัญหาเป็นเหตุการณ์ยุ่งยากที่ต้องการการแก้ไขหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่ไม่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้น และเมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

Goldstein (2008) ได้กล่าวว่า ปัญหาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีอุปสรรคบางสิ่งมาขัดขวางระหว่างสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับเป้าหมายที่ต้องการและไม่สามารถก้าวข้ามไปสู่อุปสรรคนั้นอย่างชัดเจนโดยเร็วได้

จุมมาศ สารีปา (2563) กล่าวว่า ปัญหา คือเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่บุคคลจะต้องเผชิญและแก้ไข ซึ่งต้องใช้วิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสมรวมไปถึงการใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคลในการคิดหาคำตอบด้วย

เบญจวรรณ บุญใจเพชร (2552) ได้ให้ความหมายว่า ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ขัดขวางมิให้มนุษย์ได้พบกับความต้องการของตนหรือสิ่งที่เป็นอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ที่เป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

สามารถ ชัยวงศา (2560) ได้กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ประเด็นที่เป็นอุปสรรคความยากลำบาก ความต้านทาน หรือความท้าทาย หรือเป็นสถานการณ์ใดๆ ที่ต้องมีการแก้ปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาจะรับรู้ได้จากผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาหรือผลงานที่นำไปสู่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้ และประเด็นปัญหาแสดงถึงทางออกที่ต้องการควบคู่กับความบกพร่อง

ข้อสงสัย หรือความไม่สอดคล้องที่ปรากฏขึ้น ซึ่งขัดขวางมิให้ผลลัพธ์ของการแก้ปัญหาประสบผลสำเร็จ

ดังนั้น จากคำกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความหมายของปัญหาและอุปสรรค คือ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ต้องเผชิญความยากลำบาก ความท้อแท้ หรือความยุ่งยากที่มาขัดขวางมิให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้

กระบวนการแก้ไขปัญหา

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอของกระบวนการและขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาจากหลากหลายการศึกษา ดังนี้

Polya (1975) ได้เสนอขั้นตอนสำหรับการคิดแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความเข้าใจในปัญหา เป็นการพยายามเข้าใจในสัญลักษณ์ต่างๆ ในปัญหา เพื่อทำการสรุป วิเคราะห์ แปลความ ทำความเข้าใจว่า โจทย์ถามอะไร ข้อมูลที่โจทย์ให้มา มีอะไรบ้าง และข้อมูลมีเพียงพอหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการแก้ปัญหา เป็นการแยกแยะปัญหาออกเป็น ส่วนย่อยๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดลำดับขั้นตอนในการแก้ปัญหา และวางแผนว่าจะใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา เช่น การลองผิดลองถูก การหารูปแบบ การหาความสัมพันธ์ของข้อมูล ตลอดจน ความคล้ายคลึงของปัญหาเดิมที่เคยนำมา

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำตามแผน เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ถ้าขาดทักษะใดจะต้องเพิ่มเพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลดี ซึ่งขั้นตอนนี้จะรวมไปถึงวิธีการแก้ปัญหาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบวิธีการหาคำตอบเพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และวิธีการหาคำตอบที่ใช้นั้นเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่

Weir (1974) ได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่คนส่วนใหญ่ให้การยอมรับ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติที่ทำให้สามารถกำหนดระยะเวลาและวิธีการทำงานที่แน่นอนได้ดี ดังนี้

1. การระบุปัญหา เป็นความสามารถในการวิเคราะห์ว่าปัญหาคืออะไร ตั้งปัญหาหรือค้นหาปัญหาที่แท้จริงของเหตุการณ์ สามารถระบุขอบเขตของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้
2. การวิเคราะห์ปัญหา เป็นความสามารถในการพิจารณาวิเคราะห์แยกแยะสาเหตุของปัญหา หรือตั้งสมมติฐานของปัญหา เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงหรือสาเหตุที่เป็นไปได้ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด

3. การเสนอวิธีการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการคิดค้นและเสนอวิธีการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา
4. การตรวจสอบผลลัพธ์ เป็นความสามารถในการอธิบายผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้วิธีการแก้ปัญหาว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหการบริหารโครงการ

การบริหารโครงการ คือ การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา หรือการพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัด มีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุจุดประสงค์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพ มีเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดงาน ซึ่งปัญหาการบริหารโครงการและแนวทางการแก้ไขสามารถแบ่งได้เป็น 5 ด้าน (ณฐมน แนวคำ, 2555) ดังนี้

ปัญหาการบริหารโครงการ

1. ปัญหาด้านการวางแผน

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการไม่ชัดเจน กำหนดไว้อย่างกว้างๆ บางวัตถุประสงค์ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
2. ปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร

เกิดจากทรัพยากรไม่เพียงพอ มีการจัดสรรทรัพยากรหรืองบประมาณให้น้อย ทำให้โครงการต่างๆ ไม่สามารถดำเนินโครงการต่อไปได้หรือไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนผู้บริหารหรือผู้ดำเนินโครงการมีความรู้หรือขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินโครงการนั้น
3. ปัญหาด้านการดำเนินงานตามแผน
  - 3.1 โครงการหนึ่งๆ หากมีผู้ร่วมดำเนินการหลายคนและขาดความเป็นเอกภาพจะส่งผลให้การดำเนินงานของบุคคลไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
  - 3.2 การดำเนินการตามแผนไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานทุกมิติ
4. ปัญหาด้านการประสานงาน

ขาดการวางระบบผู้ประสานงานกลางที่ชัดเจน ในการดำเนินงานโครงการอย่างทั่วถึงและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน
5. ปัญหาด้านการประเมินผล
  - 5.1 ปัญหาที่เกิดจากข้อมูลนำเข้า เช่น การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินโครงการ
  - 5.2 ปัญหาที่จากกระบวนการ เช่น ความไม่ชัดเจนและความไม่เหมาะสมในวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.3 ปัญหาที่เกิดจากผลงาน เช่น ผลการประเมินที่ได้รับบิดเบือนจากความเป็นจริง แนวทางการแก้ไขการบริหารโครงการ

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการวางแผน

การเขียนโครงการจะต้องวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่งอาจอยู่ในรูปปริมาณหรือเชิงคุณภาพ บอกปริมาณความสำเร็จเป็นร้อยละให้ชัดเจน
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร
  - 2.1 ก่อนดำเนินโครงการ ผู้ดำเนินโครงการต้องสรรหางบประมาณและแหล่งเงินทุนให้เพียงพอ
  - 2.2 ต้องจัดสรรทรัพยากรบุคคล ให้มีความสามารถตรงตามงาน หรือแบ่งงานตามความถนัด
  - 2.3 ต้องจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการในระยะยาว และตอบสนองด้านปริมาณ และคุณภาพ
3. แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินงานตามแผน
  - 3.1 กำหนดขอบเขตของการดำเนินงานและความรับผิดชอบตามแผนอย่างชัดเจน เพื่อให้โครงการมีการดำเนินงานตามเอกภาพและเพื่อความต่อเนื่องในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องตลอดจนผู้รับผิดชอบจะเข้าใจงานมากขึ้น
  - 3.2 การดำเนินการตามแผน ควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะในโครงการนั้น ๆ มาร่วมในการดำเนินการตามแผน
  - 3.3 กำหนดให้มีคู่มือดำเนินงาน เอกสารการดำเนินงานต่าง ๆ ให้บุคลากรดำเนินงานตามโครงการในทิศทางเดียวกัน
4. แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการประสานงาน
  - 4.1 กำหนดรูปแบบและรายละเอียดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกับโครงการหนึ่งๆ และควรกำหนดคน โยบาย เพื่อการประสานอย่างทั่วถึง ชัดเจน เพื่อให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องต่อเนื่องกัน
  - 4.2 วางแผนโครงการให้มีระบบโครงสร้าง และการประสานงานที่เหมาะสมในแต่ละโครงการ
5. แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการประเมินผล
  - 5.1 ผู้ประเมินต้องมีความเข้าใจในหลักการในการบริหารและการประเมินโครงการ
  - 5.2 การประเมินโครงการต้องสร้างรูปแบบการประเมินให้เหมาะสมกับลักษณะโครงการ
  - 5.3 การประสานงานระหว่างผู้ประเมินและผู้ดำเนินงาน โครงการต้องสัมพันธ์กัน
  - 5.4 การประเมิน ผู้ประเมินต้องประเมินตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำผลไปพัฒนาองค์กร

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการงานสหกิจศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เสมือนเป็นพนักงานชั่วคราว แต่ปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกันสูง ทำให้สถานประกอบการต้องปรับตัวในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องบุคลากร ซึ่งต้องเป็นผู้มีทักษะหลายด้าน รวมทั้งเรื่องความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาต่างๆ ที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นนักศึกษาสหกิจศึกษาจึงถูกคาดหวังให้มีคุณสมบัติมากกว่าในอดีตที่แค่สามารถปฏิบัติงานได้ เฉกเช่นพนักงานชั่วคราวคนหนึ่ง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนักศึกษาสหกิจศึกษาถูกคาดหวังให้มีความสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรเพื่อที่สามารถพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นในด้านต่างๆ เช่น การแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการที่มีปัญหา และควรริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ให้กับองค์กร เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจได้ ซึ่งคุณภาพของโครงการงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันสถานประกอบการคาดหวังในตัวนักศึกษาสหกิจศึกษามากกว่าการมาปฏิบัติงานปกติ และคาดหวังว่าหากนักศึกษาสหกิจศึกษาจะเป็นบุคลากรของสถานประกอบการในอนาคตควรจะสามารถช่วยพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้นได้ไม่มากนักน้อย ด้วยสาเหตุนี้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาเรื่องคุณภาพของโครงการงานสหกิจศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มียงานวิจัยที่ดำเนินการด้านคุณภาพของโครงการงานสหกิจศึกษาอย่างจริงจัง มีเพียงการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และการพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาเฉพาะสาขาหรือภาควิชาอื่นๆ เท่านั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการงานสหกิจศึกษามีดังนี้

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

สมชาย ชำรงสุข ไพโรจน์ สติรยากร พิสิฐ เมธากัทร และธีรวุฒิ บุญยโสภณ (2554) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารสหกิจศึกษาหมวดวิชาชีพเฉพาะ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาปีเตอร์เคมี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสหกิจศึกษาเป็นรูปแบบเชิงระบบที่มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (8 ด้าน) กระบวนการบริหารความร่วมมือ (6 ด้าน) และผลผลิต (4 ด้าน) โดยองค์ประกอบทั้งสามมีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งพนักงานที่ปรึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสหกิจศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ขณะที่งานวิจัยของ สุชน ยี่มรัตน์บวร (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินโครงการตามมาตรฐานสมาคมสหกิจศึกษาไทยของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า ความพึงพอใจในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่กลับมีแนวโน้มของจำนวนนักศึกษาที่สมัครเข้าโครงการสหกิจศึกษาลดลง ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนิน

โครงการสหกิจศึกษาไว้ว่าควรเสริมทักษะที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง การให้ความสำคัญในการสัมภาษณ์นักศึกษาเข้าโครงการสหกิจศึกษา และคัดเลือกสถานประกอบการที่เหมาะสมกับนักศึกษาให้มากขึ้น โดยสถานประกอบการสามารถเตรียมพื้นที่สำหรับจัดโต๊ะส่วนกลางในพื้นที่สำนักงานไว้สำหรับนักศึกษาได้ และส่วนสถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณและนโยบายที่เพียงพอ รวมถึงกระจายภาระงานให้อาจารย์ทุกคน ขณะทำงานวิจัยของ กาญจนา จินดานิลพัชรี ฉลาดชัยกิจ และสิริพร พงศ์หิรัญสกุล (2565) พบว่า รูปแบบการจัดการแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประกอบด้วยปัจจัยความสำเร็จ 6 ด้าน คือ (1) ด้านหลักสูตร ต้องมุ่งเน้นพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (2) ด้านการเรียนการสอน ควรจัดนักศึกษาออกไปปฏิบัติงานและต้องมีรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากความสามารถในการปฏิบัติงานของนักศึกษา (3) ด้านผู้เรียน การประเมินผลภายหลังการปฏิบัติงานต้องประเมินถึงประโยชน์ที่สถานประกอบการ สถานศึกษา และนักศึกษาที่ปฏิบัติงานจะได้รับ (4) ด้านผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาต้องมีประสบการณ์ในการทำงานกับภาคสถานประกอบการและต้องให้คำปรึกษา ติดตาม แนะนำ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการปรับตัวของนักศึกษาสหกิจศึกษา (5) ด้านสถานประกอบการ ควรจัดทำความร่วมมือกับสถานศึกษา (MOU) โดยจัดให้มีหน่วยงานกลางเป็นผู้ประสานงานกับสถานศึกษา และ (6) ด้านการเงิน ควรร่วมมือกับภาครัฐเพื่อขอเงินสนับสนุนงบประมาณ งานวิจัยหรือกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ งานวิจัยของ ศิริกมล ประภาสพงษ์ (2565) ได้เสนอการพัฒนาแบบการจัดการสหกิจศึกษาของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยศรีสะเกษใน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ ให้เกิดการดำเนินการจัดการสหกิจศึกษาที่มีความเหมาะสมต่อผู้เรียน (2) ด้านการจัดหน่วยงานสหกิจศึกษา มีการจัดตั้งศูนย์สหกิจศึกษาเป็นหน่วยงานกลางระดับคณะ เพื่อกำกับดูแลสนับสนุนการดำเนินงานสหกิจศึกษา ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (3) ด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานเมื่อจบการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตการทำงานและการดำรงชีพให้สามารถดำเนินอยู่ได้กับภาวะเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน และ (4) ด้านการจัดบริการอื่น ๆ ที่ต่อเนื่องจากสหกิจศึกษา ควรกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมหลังสิ้นสุดการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา นอกเหนือจากการนำเสนอผลงานปฏิบัติงาน เช่น สัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิชาชีพ จัดนิทรรศการแสดงผลงาน เป็นต้น ทั้งนี้ อัจฉราพร โชติพิฤกษ์ (2555) ได้เสนอว่า หากมีการเพิ่มช่องทางสำหรับการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาและมูลค่าเพิ่มที่เกี่ยวข้องกับชิ้นงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา (ลิขสิทธิ์ของชิ้นงาน) ที่เกิดขึ้นระหว่างความร่วมมือของสถานประกอบการ

สถาบันการศึกษา และนักศึกษา ก็จะส่งผลให้โครงการสหกิจศึกษานั้นมีคุณค่าและคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมสู่การแข่งขันในระดับอาเซียน (AEC) ได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สุภัทรา ปานสุวรรณจิตร และชัยรัตน์ ปานสุวรรณจิตร (2554) ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาโครงการสหกิจศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาควิชาฯ เชียงใหม่ พบว่า สถานประกอบการมีความเห็นว่านักศึกษาสหกิจศึกษามีความกระตือรือร้น มีความพร้อมทางวิชาการ และสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาควรกำหนดกฎเกณฑ์การนิเทศระยะเวลา ระยะเวลา งบประมาณให้สอดคล้องกันมากที่สุด และควรการจัดการประชุมสัมมนาเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมสหกิจศึกษาให้เข้าใจร่วมกัน สำหรับด้านนักศึกษาสหกิจศึกษามีความเห็นว่า ควรเป็นผู้เลือกสถานประกอบการตามความสมัครใจ และการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ คือ สถานประกอบการไม่ค่อยให้ความสำคัญกับโครงการสหกิจศึกษา นักศึกษาขาดการเตรียมตัวก่อนเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ในขณะที่งานวิจัยของ อัสวีศิริ ลาปี้อี (2560) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินโครงการสหกิจศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า สถานประกอบการมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการสหกิจศึกษาในระดับปานกลาง โดยเฉพาะเรื่องรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยสหกิจศึกษา ความเข้าใจในเนื้อหาโครงการสหกิจศึกษา และเป้าหมายของโครงการก่อนออกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและการบริหารงานสหกิจศึกษา คือปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการสหกิจศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการติดตามหรือการประเมินผลสหกิจศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนสหกิจศึกษา นอกจากนี้สถานประกอบการเห็นว่า ควรมีการเรียกนักศึกษาเข้าสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อนที่นักศึกษาจะเลือกสถานประกอบการ เพื่อสอบถามถึงงานที่สนใจและถนัด ซึ่งทางสถาบันการศึกษาจะได้เสนอแนะหรือเพิ่มทางเลือกสถานประกอบการให้เหมาะสมกับความชอบและความถนัดของตัวนักศึกษาเอง อีกทั้งให้นักศึกษาได้ทราบข้อมูลสถานประกอบการและนำไปประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่ที่จะไปปฏิบัติงาน

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Haddara & Skanes (2007) ศึกษาเรื่อง A Reflection on Cooperative Education: from Experience to Experiential Learning ที่มุ่งเน้นไปที่การประเมินผลประโยชน์และการรับรู้ของนักศึกษาสหกิจศึกษา ผลประโยชน์ของนายจ้างที่เกิดจากการจ้างงานนักศึกษาสหกิจศึกษา และผลกระทบของโครงการสหกิจศึกษาในสถาบัน ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมหลักสูตรสหกิจศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรสหกิจศึกษา และศิษย์เก่าที่มี

ประสบการณ์จากสหกิจศึกษามาก่อน เชื่อว่าประสบการณ์ที่ได้จากสหกิจศึกษามีผลดีอย่างมากต่ออาชีพการงาน รวมถึงหลักสูตรสหกิจศึกษาช่วยเพิ่มการคิดอย่างมีระเบียบวินัย มีการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น ซึ่งในแง่ของการรับรู้ ร้อยละ 90 ของนักศึกษาสหกิจศึกษาพอใจกับการดูแลของนายจ้าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน และเชื่อว่างานที่ได้รับมอบหมายมีส่วนในการพัฒนาทางวิชาชีพ ส่วนสถานประกอบการได้รับรู้ว่า การที่มีพนักงานที่ปรึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการสหกิจศึกษาช่วยปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กรและประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจัดหาพนักงานใหม่ สำหรับสถาบันการศึกษาจะได้ประโยชน์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นกับสถานประกอบการ การพัฒนาหลักสูตรของสหกิจศึกษา และการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เป็นต้น

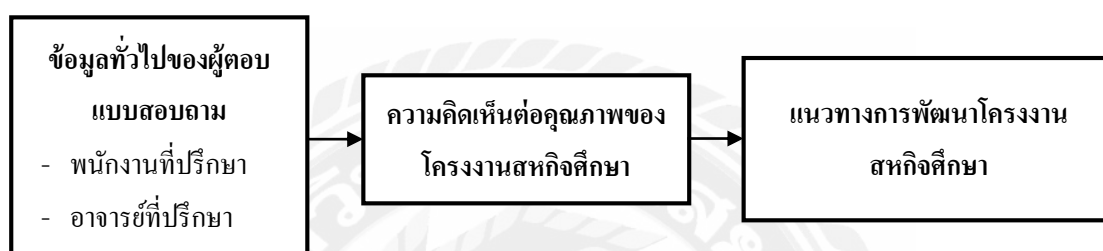
ในขณะที่งานวิจัยของ Keating (2012) ศึกษา Mentorship of Hospitality Management Students during Work-Integrated Learning พบว่า ร้อยละ 96.2 ของนักศึกษาให้ความเห็นว่าจำเป็นต้องมีพนักงานที่ปรึกษาและการขาดการให้คำปรึกษาอาจทำให้นักศึกษาถอนตัวจากหลักสูตร การเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) ซึ่งสิ่งนี้บ่งบอกถึงความจำเป็นในการมีพนักงานที่ปรึกษาประกอบคู่กับนักศึกษาอย่างชัดเจน รวมทั้งมีนักศึกษาให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การให้คำปรึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากของหลักสูตรสหกิจศึกษา แต่นักศึกษากลับไม่ได้รับการสนับสนุนที่จำเป็นเสมอไป เนื่องจากการให้คำปรึกษาของพนักงานที่ปรึกษาถูกจำกัด เพราะไม่ได้รับการฝึกอบรมในบทบาทหน้าที่นี้ก่อนมาเป็นพนักงานที่ปรึกษาให้นักศึกษา ดังนั้นทางภาคอุตสาหกรรมควรจัดทำพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเป้าไปที่การฝึกอบรมพนักงานที่ปรึกษา เพื่อช่วยให้พนักงานที่ปรึกษาเข้าใจความคาดหวังของสถาบันการศึกษาในเรื่องนี้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Khuong (2016) ได้สัมภาษณ์บุคลากรที่เป็นตัวแทนของสถาบันฝึกอบรมการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ พบว่าปัญหาระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติงาน สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนยังขาดประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมและการบริหาร โครงการการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Learning: WIL) และพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงานกับบริษัทที่ตนเองมีความสัมพันธ์หรือรู้จักกันเป็นการส่วนตัว หรือออกจดหมายแนะนำตัวนักศึกษาเพื่อนำเสนอต่อสถานประกอบการที่คาดหวังไว้ รวมถึงสถาบันการศึกษาหลายแห่งไม่ได้ส่งนักศึกษาไปยังสถานประกอบการที่เหมาะสมกับหัวข้อ โครงการที่นักศึกษาเลือกหรือเหมาะสมกับความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของนักศึกษา สำหรับทางสถานประกอบการพบว่า สถานประกอบการมีความกังวลว่านักศึกษาที่มาปฏิบัติงานอาจขาดความรู้และไม่มีทักษะเพียงพอ หรืออาจไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ยังพบปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่กระทบต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษาอยู่ในหลายๆ ด้าน ซึ่งปัญหาที่พบเจอนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงานสหกิจศึกษาจนถึงระหว่างการทำโครงการสหกิจศึกษา ดังนั้น

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการหาแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นและตอบโจทย์ความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งสามารถนำผลงานที่ได้จากการทำโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษาไปต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในสถานประกอบการได้

2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารงานวิจัย ตำรา แนวคิดทฤษฎีและผลงาน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสหกิจศึกษาในแง่มุมต่างๆ จากนั้นนำมาประมวลผลเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพ หน่วยงานสหกิจศึกษาในธุรกิจการ
ท่องเที่ยวและบริการ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ
(Quantitative Research) ที่ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล (Questionnaire) เพื่อศึกษาความ
คิดเห็นต่อคุณภาพของ หน่วยงานสหกิจศึกษา และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดย
การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth-interview) กับผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษาเพื่อ
หาแนวทางการพัฒนา หน่วยงานสหกิจศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงปริมาณประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานที่ปรึกษาของสถาน
ประกอบการในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เคอร์รับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน
และอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแล หน่วยงานของนักศึกษาสหกิจศึกษาในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจ
บริการ ซึ่งประชากรทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ดูแล หน่วยงานสหกิจศึกษามากกว่า 3 ปีอย่าง
ต่อเนื่อง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)
ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% เนื่องจากประชากรมีขนาด
เล็กและมีจำนวนที่ไม่แน่นอน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างของพนักงานที่ปรึกษา 200 ชุด และอาจารย์ที่
ปรึกษา 200 ชุด และทำการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัย
สืบค้นข้อมูลในเว็บไซต์สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาที่เกี่ยวข้องกับการ โรงแรมและการ
ท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมบริการ รวมถึงสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว
และบริการที่เคอร์รับนักศึกษาสหกิจศึกษาเข้าไปปฏิบัติงาน และทำการส่งแบบสอบถามไปสถาน
ประกอบการและสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยได้รับการตอบแบบสอบถาม จำนวน 218 ชุด

โดยโครงการสหกิจศึกษาในบางสถานประกอบการไม่อนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลจึงได้รับแบบสอบถามตอบกลับจากพนักงานที่ปรึกษาที่เต็มใจให้ข้อมูล จำนวน 116 ชุด และจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 102 ชุด

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบระบบสหกิจศึกษามากกว่า 10 ปี จำนวน 5 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างขึ้นเพื่อศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ตามแนวทางของวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด คือ แบบสอบถามที่เก็บข้อมูลกับพนักงานที่ปรึกษา และแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลกับอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของพนักงานที่ปรึกษา มีจำนวน 9 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประเภทของสถานประกอบการที่สังกัด ชื่อสถานประกอบการ ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ ขนาดของบริษัทหรือหน่วยงาน และกลุ่มสถาบันการศึกษาที่สถานประกอบการเปิดรับเข้ามาปฏิบัติงาน โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด

ส่วนข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษา มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประเภทของสถานประกอบการของโครงการสหกิจศึกษาที่เคยดูแล ชื่อสถานประกอบการ สถานที่ทำงาน อายุการทำงาน และแผนกที่นักศึกษาสหกิจศึกษาทำโครงการที่เคยดูแล โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ โครงการนี้มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล และโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแสดงระดับความคิดเห็นและความถามปลายเปิด โดยแต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือกตามความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

การอภิปรายผลแบบสอบถามเป็นแบบอันตรภาค (Interval Scale) ใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

หลังจากการคำนวณช่วงระดับคะแนนดังกล่าวแล้วนำค่าที่ได้จากการคำนวณมาแบ่งเป็นระดับความคิดเห็น 5 ระดับ (Likert Scale) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของพนักงานที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ผู้ประกอบการพึงพอใจต่อโครงการของนักศึกษาในแง่ใด และ (หาก)ผู้ประกอบการไม่พึงพอใจต่อโครงการของนักศึกษาในแง่ใดบ้าง และคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเขียนความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย หรือผู้ที่สนใจงานวิจัยเรื่องนี้

ส่วนความคิดเห็นเพิ่มเติมของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาพึงพอใจต่อโครงการของนักศึกษาในแง่ใด (หาก)อาจารย์ที่ปรึกษาไม่พึงพอใจต่อโครงการของนักศึกษาในแง่ใดบ้าง และคิดว่าควรปรับปรุงอย่างไร และอาจารย์ที่ปรึกษาพบปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในแง่ใดบ้าง เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเขียนความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย หรือผู้ที่สนใจงานวิจัยเรื่องนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยมีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ อาทิ ท่านคิดว่าคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาเป็นอย่างไร ท่านคิดเห็นอย่างไรที่สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำโครงการของนักศึกษาไปใช้กับผู้รับบริการจริงโดยตรง ท่าน

คิดเห็นอย่างไรที่ระยะเวลาทำเล่มโครงการน้อยเพราะนักศึกษาต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา จึงทำให้เล่มโครงการไม่มีคุณภาพ เป็นต้น

การทดสอบเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร นักวิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำถาม ซึ่งจากการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยได้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.939 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อนำผลไปวิเคราะห์ต่อได้ (Cronbach, 1984)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาและนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกและทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ข้อมูลจากพนักงานที่ปรึกษา จำนวน 116 ชุด และได้ข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 102 ชุด รวมทั้งทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา จำนวน 5 ท่าน

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า รวบรวมจากงานวิจัย หนังสือ บทความวารสาร เอกสารต่างๆ เพื่อเป็นส่วนประกอบในเนื้อหาและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงใช้อ้างอิงในการเขียนรายงานผลการวิจัยด้วย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูล ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประเภทของสถานประกอบการ ชื่อสถานประกอบการ ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงาน ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ ขนาดของบริษัทหรือหน่วยงาน และสถาบันที่รับมาปฏิบัติงาน สำหรับความคิดเห็นต่อคุณภาพ

โครงการสหกิจศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ถึงลักษณะของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบ Independent Sample t-test ในกรณีที่มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร

กระบวนการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นตอนที่สอง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยนำผลวิจัยและข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามไปประยุกต์ทำแบบสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้งสองวิธีวิจัยมาสรุปและอภิปรายผลร่วมกันในภายหลัง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพ ใครงานสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ โดยใช้แบบสอบถามเป็นการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากสถานประกอบการ จำนวน 116 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 102 ชุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมแปลผลสำเร็จรูป รวมถึงสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา จำนวน 5 ท่าน ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานที่ปรึกษา

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษา

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพ ใครงานสหกิจศึกษา

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพ ใครงานสหกิจศึกษา

ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อ คุณภาพใครงานสหกิจศึกษา

ส่วนที่ 6 ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพใครงานสหกิจ ศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพใครงานสหกิจศึกษา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
Sig.	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของพนักงานที่ปรึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	54	46.55
หญิง	62	53.45
รวม	116	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 53.45 และเป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 46.55

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาเอก	2	1.72
ปริญญาโท	9	7.76
ปริญญาตรี	90	77.59
ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	12.93
รวม	116	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 77.59 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.93 สำเร็จการศึกษาปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.76 และสำเร็จการศึกษาปริญญาเอก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ

ประเภทสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจท่องเที่ยว	33	28.45
ธุรกิจบริการ	83	71.55
รวม	116	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานประกอบการประเภทธุรกิจบริการ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 71.55 และประเภทธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 28.45

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
พนักงาน	54	46.55
หัวหน้างาน	40	34.48
ผู้จัดการ	22	18.97
รวม	116	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นพนักงาน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 46.55 รองลงมาคือ ตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 34.48 และตำแหน่งผู้จัดการ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามอายุงาน

อายุงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	84	72.41
11 – 20 ปี	14	12.07
21 – 30 ปี	9	7.76
มากกว่า 30 ปี	9	7.76
รวม	116	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 11 – 20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.07 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.76 และอายุมากกว่า 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 7.76 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ทุกคนเคยดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษามาแล้วอย่างน้อย 3 ปี

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
แผนก F&B	21	18.10
แผนกบุคคล	17	14.66
แผนกครัว	14	12.07
แผนกขาย (โปรแกรมทัวร์)	13	11.21
แผนกบริการจัดการทั่วไป	9	7.76
แผนกแม่บ้าน	8	6.90

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของพนักงานที่ปรึกษาจำแนกตามส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ (ต่อ)

ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
แผนกจัดเลี้ยง	5	4.31
แผนก Reservation	5	4.31
แผนกต้อนรับ	5	4.31
แผนกฝึกอบรม	5	4.31
แผนกประสานงาน	3	2.60
แผนกครัว	2	1.72
แผนกกองกลาง	2	1.72
แผนกขาย (ห้องพักและจัดเลี้ยง)	1	0.86
แผนกบัญชีและการเงิน	1	0.86
แผนกปฏิบัติภาคพื้นดิน	1	0.86
แผนกการตลาด	1	0.86
แผนกจัดซื้อ-ต้นทุน	1	0.86
ฝ่ายตรวจประเมินมาตรฐานโรงแรม	1	0.86
ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	1	0.86
รวม	116	100

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่รับผิดชอบงานแผนก F&B จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 รองลงมาคือ แผนกบุคคล จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.66 และน้อยที่สุดคือ แผนกขาย (ห้องพักและจัดเลี้ยง) แผนกบัญชีและการเงิน แผนกปฏิบัติภาคพื้นดิน แผนกการตลาด แผนกจัดซื้อ-ต้นทุน หน่วยงานตรวจประเมินมาตรฐานโรงแรม และส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของบุคลากรขององค์กร

บุคลากรขององค์กร	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 คน	21	18.10
10 – 50 คน	13	11.21
51 – 100 คน	16	13.79
101 – 500 คน	47	40.52
501 – 1000 คน	15	12.93

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของบุคลากรขององค์กร (ต่อ)

บุคลากรขององค์กร	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 1000 คนขึ้นไป	4	3.45
รวม	116	100

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่อยู่ในองค์กรที่มีจำนวนบุคลากร 101 – 500 คน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52 รองลงมาคือ มีจำนวนบุคลากรต่ำกว่า 10 คน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 18.10 และน้อยที่สุดคือ มีจำนวนบุคลากรมากกว่า 1000 คนขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.45

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประเภทสถาบันการศึกษาของนักศึกษาศึกษาที่พนักงานที่ปรึกษาคูแล

ประเภทสถาบันการศึกษาของนักศึกษาศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยเอกชน	69	59.48
มหาวิทยาลัยของรัฐ	20	17.24
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	14	12.07
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	13	11.21
รวม	116	100

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่มีนักศึกษาศึกษามาจากมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 59.48 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.24 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.07 และน้อยที่สุดคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.21

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	26	25.49
หญิง	76	74.51
รวม	102	100

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 74.51 และเป็นเพศชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.49

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาเอก	33	32.35
ปริญญาโท	62	60.78
ปริญญาตรี	7	6.87
รวม	102	100

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 60.78 รองลงมาคือ สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 และสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.87 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามประเภทสถานประกอบการ

ประเภทสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
ธุรกิจท่องเที่ยว	26	25.49
ธุรกิจบริการ	76	74.51
รวม	102	100

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานประกอบการประเภทธุรกิจบริการ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 74.51 และประเภทธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.49

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามอายุงาน

อายุงาน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	63	61.76
11 – 20 ปี	21	20.59
21 – 30 ปี	12	11.76
มากกว่า 30 ปี	6	5.89
รวม	102	100

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 61.76 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 11 – 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และอายุงานมากกว่า 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
แผนก F&B	23	22.55
แผนกปฏิบัติภาคพื้นดิน	15	14.71
แผนกบริการจัดการทั่วไป	13	12.75
แผนกครัว	8	7.84
แผนกแม่บ้าน	6	5.89
แผนกชาย (โปรแกรมทัวร์)	6	5.88
แผนกจัดเลี้ยง	5	4.90
แผนกประสานงาน	5	4.90
แผนกบุคคล	4	3.92
แผนกฝึกอบรม	4	3.92
แผนกประชาสัมพันธ์	3	2.94
แผนกต้อนรับ	2	1.96
แผนกออกทัวร์	2	1.96
แผนกคลังสินค้า	2	1.96
แผนกชาย (ห้องพักและจัดเลี้ยง)	1	0.98
แผนกบริการบนสายการบิน	1	0.98
แผนกซ่อมบำรุง	1	0.98
จัดการข้อมูลเว็บไซต์	1	0.98
รวม	102	100

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่ดูแลโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในแผนก F&B จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.55 รองลงมาคือ แผนกปฏิบัติภาคพื้นดิน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 14.71 และน้อยที่สุดคือ แผนกชาย (ห้องพักและจัดเลี้ยง) แผนกบริการบนสายการบิน แผนกซ่อมบำรุง และจัดการข้อมูลเว็บไซต์ อย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.98

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของประเภทสถาบันการศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาสังกัด

ประเภทสถาบันการศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาสังกัด	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยเอกชน	69	67.65
มหาวิทยาลัยราชภัฏ	13	12.75
มหาวิทยาลัยของรัฐ	10	9.80
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	10	9.80
รวม	102	100

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมดจำนวน 102 คน ส่วนใหญ่อาจารย์ที่ปรึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อย่างละ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.84	0.819	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.64	0.898	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.72	0.931	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.41	0.978	มาก
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.56	0.916	มาก
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	3.95	0.832	มาก
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.54	0.879	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.66	0.950	มาก

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา (ต่อ)

9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.57	0.867	มาก
โดยภาพรวม	3.65	0.749	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.749) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการงานมากที่สุด คือ โครงการงานช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.832) รองลงมาคือ โครงการงานมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.819) และความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการงานน้อยที่สุด คือ โครงการงานช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.978)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.76	0.867	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.73	1.039	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.48	1.149	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.27	1.098	ปานกลาง
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.39	1.059	ปานกลาง
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	3.94	1.029	มาก
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.42	1.001	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.61	0.998	มาก
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.55	0.938	มาก
โดยภาพรวม	3.57	0.893	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยรวมของประเภทธุรกิจท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.893) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการมากที่สุด คือ โครงการช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 1.029) รองลงมาคือ โครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.867) และความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ โครงการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.098)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจบริการ

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.88	0.802	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.60	0.840	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.81	0.818	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.46	0.928	มาก
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.63	0.851	มาก
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	3.95	0.747	มาก
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.59	0.827	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.69	0.936	มาก
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.58	0.843	มาก
โดยภาพรวม	3.69	0.687	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยรวมของประเภทธุรกิจบริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.687) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการมากที่สุด คือ โครงการช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.747) รองลงมาคือ โครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.802) และความคิดเห็นที่มีผล

ต่อคุณภาพโครงการน้อยที่สุด คือ โครงการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.928)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.20	0.758	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.93	0.870	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.97	0.928	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.78	0.981	มาก
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.90	0.949	มาก
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	4.45	0.639	มากที่สุด
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.97	0.861	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.81	0.941	มาก
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.94	0.794	มาก
โดยรวม	4.00	0.699	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.699) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการมากที่สุด คือ โครงการช่วยให้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.639) รองลงมาคือ โครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.758) และความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการน้อยที่สุด คือ โครงการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.981)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.19	0.634	มาก
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.85	0.834	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.81	0.895	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.77	0.951	มาก
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.88	0.909	มาก
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	4.54	0.508	มากที่สุด
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.85	0.784	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.50	0.860	มาก
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.88	0.711	มาก
โดยรวม	3.92	0.634	มาก

จากตารางที่ 19 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.634) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการงานมากที่สุดคือ โครงการช่วยให้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.508) รองลงมาคือ โครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.634) และความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการงานน้อยที่สุดคือ โครงการช่วยให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.860)

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจบริการ

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.20	0.800	มาก

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา แยกตามประเภทธุรกิจบริการ (ต่อ)

2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.96	0.886	มาก
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	4.03	0.938	มาก
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.79	0.998	มาก
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.91	0.969	มาก
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	4.42	0.678	มากที่สุด
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	4.01	0.887	มาก
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.92	0.949	มาก
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.96	0.824	มาก
โดยรวม	4.02	0.722	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.722) โดยความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการมากที่สุด คือ โครงการช่วยให้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.678) รองลงมาคือ โครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.800) และความคิดเห็นที่มีผลต่อคุณภาพโครงการน้อยที่สุด คือ โครงการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.998)

ส่วนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการงานสหกิจศึกษา

เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไปนี้

1. ประเภทสถานประกอบการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการงานสหกิจศึกษาแตกต่างกัน
2. ประเภทสถานประกอบการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการงานสหกิจศึกษาแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) โดยปัจจัยที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ประเภทสถานประกอบการ

ซึ่งจะกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ Sig มีค่าน้อยกว่า 0.05

สมมติฐานข้อที่ 1: ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน

H_0 : ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_a : ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา	ธุรกิจท่องเที่ยว		ธุรกิจบริการ		t-test		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.	
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.76	0.867	3.88	0.802	-0.722	0.472	ไม่แตกต่าง
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.73	1.039	3.60	0.840	0.674	0.502	ไม่แตกต่าง
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.48	1.149	3.81	0.818	-1.470	0.148	ไม่แตกต่าง
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.27	1.098	3.46	0.928	-0.919	0.360	ไม่แตกต่าง
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.39	1.059	3.63	0.851	-1.236	0.219	ไม่แตกต่าง
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	3.94	1.029	3.95	0.747	-0.063	0.950	ไม่แตกต่าง
7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.42	1.001	3.59	0.827	-0.918	0.361	ไม่แตกต่าง
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.61	0.998	3.69	0.936	-0.411	0.682	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ (ต่อ)

9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.55	0.938	3.58	0.843	-0.183	0.855	ไม่แตกต่าง
โดยภาพรวม	3.57	0.893	3.69	0.687	-0.741	0.460	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 21 พบว่า พนักงานที่ปรึกษาในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานข้อที่ 2 ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน

H_0 : ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาไม่แตกต่างกัน

H_a : ประเภทสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ

ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสห กิจศึกษา	ธุรกิจท่องเที่ยว		ธุรกิจบริการ		t-test		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.	
1. มีประโยชน์ต่อสถานประกอบการ และสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.19	0.634	4.20	0.800	0.115	0.977	ไม่แตกต่าง
2. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับสถานประกอบการ	3.85	0.834	3.96	0.886	0.660	0.566	ไม่แตกต่าง
3. ช่วยลดต้นทุนให้กับสถานประกอบการ	3.81	0.895	4.03	0.938	0.643	0.302	ไม่แตกต่าง
4. ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับสถานประกอบการ	3.77	0.951	3.79	0.998	0.568	0.928	ไม่แตกต่าง
5. ช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับสถานประกอบการ	3.88	0.909	3.91	0.969	0.701	0.915	ไม่แตกต่าง
6. ช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ	4.54	0.508	4.42	0.678	0.052	0.421	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยจำแนกตามกลุ่มประเภทสถานประกอบการ (ต่อ)

7. ช่วยสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม	3.85	0.784	4.01	0.887	0.835	0.396	ไม่แตกต่าง
8. ช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล	3.50	0.860	3.92	0.949	0.944	0.048*	แตกต่าง
9. ช่วยแก้ไขปัญหาประเด็นต่างๆ ให้กับสถานประกอบการได้	3.88	0.711	3.96	0.824	0.585	0.676	ไม่แตกต่าง
โดยภาพรวม	3.92	0.634	4.02	0.722	0.408	0.519	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 22 พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแลนักศึกษาในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่หากพิจารณารายข้อ พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจบริการเห็นว่า คุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในเรื่องโครงการสามารถช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล โดยความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อโครงการสหกิจศึกษาในสถานประกอบการประเภทธุรกิจบริการมีความคิดเห็นที่สามารถช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัสดุเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล มากกว่าโครงการสหกิจศึกษาในสถานประกอบการประเภทธุรกิจท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 6 ผลการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 23 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา

ปัญหาหรืออุปสรรค	ความถี่
1. สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง	19
2. ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยเนื่องจากต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา	11
3. นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง	9
4. นักศึกษาไม่มีความรับผิดชอบและยังขาดวุฒิภาวะในการทำงาน	6
5. งานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา	3
6. พนักงานที่ปรึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำโครงการสหกิจศึกษา	2

ตารางที่ 23 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา (ต่อ)

7. การเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรมีจำกัด สถานประกอบการอนุญาตให้เก็บได้เฉพาะบุคลากรภายในซึ่งไม่ใช่ผู้มาใช้บริการจริง	1
8. นักศึกษาขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำโครงการ	1

จากตารางที่ 23 พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจารย์ที่ปรึกษาพบส่วนใหญ่ คือ สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง รองลงมา คือ ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และนักศึกษขาดความรับผิดชอบ ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจท่องเที่ยว

ปัญหาหรืออุปสรรค	ความถี่
1. สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง	6
2. ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยเนื่องจากต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา	5
3. งานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา	3
4. นักศึกษาสหกิจศึกษาไม่มีความรับผิดชอบในการทำโครงการ	2
5. การเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรมีจำกัด สถานประกอบการอนุญาตให้เก็บได้เฉพาะบุคลากรภายในซึ่งไม่ใช่ผู้มาใช้บริการจริง	1
6. นักศึกษาขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำโครงการ	1

จากตารางที่ 24 พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่อาจารย์ที่ปรึกษาพบในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว คือ สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง รองลงมา คือ ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป งานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา และนักศึกษาไม่มีความรับผิดชอบในการทำโครงการตามลำดับ

ตารางที่ 25 ปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาจำแนกตามประเภทธุรกิจบริการ

ปัญหาหรืออุปสรรค	ความถี่
1. สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง	13
2. นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง	9
3. ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยเนื่องจากต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา	6
4. นักศึกษายังขาดวุฒิภาวะในการทำงานและไม่มีความรับผิดชอบ	4
5. พนักงานที่ปรึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำโครงการสหกิจศึกษา	2

จากตารางที่ 25 พบว่า ปัญหาหรืออุปสรรคของประเภทธุรกิจบริการที่อาจารย์ที่ปรึกษาพบส่วนใหญ่ คือ สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง รองลงมา คือ นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง ระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป และนักศึกษายังขาดวุฒิภาวะในการทำงาน ตามลำดับ

ส่วนที่ 7 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา โดยได้มีแนวทางให้สำหรับสถานประกอบการและสถาบันการศึกษา ดังนี้

1. สำหรับสถานประกอบการ พบว่า ปัญหาที่พบจะเป็นเรื่องที่สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับผู้รับบริการจริง เนื่องจากโครงการหรือผลงานของนักศึกษาสหกิจศึกษายังไม่ได้รับการทดสอบผลที่มีองค์การรับรองอย่างเป็นทางการ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดข้อผิดพลาดได้ บางสถานประกอบการอาจต้องการแก้ไขของนักศึกษาไม่ได้ต้องการนำผลงานมาปรับใช้เลยทันที แนวทางแก้ไขปัญหานี้ หากต้องการนำผลงานมาทดลองกับผู้รับบริการจริง จำเป็นต้องทำหนังสือแจ้งหรือขอความยินยอมที่ชัดเจนกับกลุ่มที่จะนำไปทดลองว่าโครงการนี้มีใครเป็นผู้ดูแล เป็นโครงการอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร หรือมีความเสี่ยงอะไรที่กลุ่มผู้ทดลองควรรู้ก่อน หรืออาจนำโครงการไปทดสอบกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแทน นอกจากนี้ การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์ของการทำโครงการสหกิจศึกษาของพนักงานที่ปรึกษาจึงมีความจำเป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องพูดคุยชี้แจงให้มีความเข้าใจวัตถุประสงค์อย่างละเอียดตรงกัน ก่อนส่งนักศึกษาไปปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะสามารถแก้ปัญหาในเรื่องคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาได้อีกทางหนึ่ง ส่วนปัญหาเรื่องการขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษามีความจำเป็นที่พนักงานที่ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาต้องพูดคุยตกลงกันถึงขอบเขตของโครงการและสาขาที่นักศึกษาเรียนว่านักศึกษาสามารถทำอะไรได้บ้างในองค์ความรู้ที่เรียนมา

2. สำหรับสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาส่วนมากมีปัญหาเรื่องระยะเวลาในการทำโครงการที่น้อยเกินไป ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัดของระบบการศึกษาที่นักศึกษามีระยะเวลาแค่ 4 เดือนในหนึ่งภาคการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาคควรวางแผนบริหารจัดการโดยเตรียมความพร้อมในเรื่องการคิดหัวข้อโครงการสหกิจศึกษาแต่เนิ่น ๆ และทำตารางกำหนดเวลา (Schedule) การดำเนินงานโดยส่งความคืบหน้าในแต่ละขั้นตอนตามที่ระบุไว้ ซึ่งจะทำให้โครงการแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาที่ตั้งไว้ ปัญหาที่นักศึกษาสหกิจศึกษาขาดความรับผิดชอบสามารถแก้ไขได้โดยอาจารย์ที่ปรึกษาต้องกำกับดูแลและติดตามนักศึกษาสหกิจศึกษาเป็นรายบุคคลอย่างใกล้ชิด เมื่อพบปัญหาอะไรต้องรีบช่วยเหลือแก้ไขอย่างเร่งด่วน สำหรับเรื่องการขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวิจัยและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน ทางสถานศึกษาสามารถแก้ไขโดยกำหนดเป็นรายวิชาบังคับให้ศึกษาก่อนออกไปปฏิบัติสหกิจศึกษาหรือจัดการอบรมเพิ่มเติมให้ ส่วนปัญหาเรื่องงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาคควรทำการสัมภาษณ์นักศึกษาก่อนจะทำการจับคู่ศึกษากับงานที่ได้รับมอบหมายให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ศึกษามีศักยภาพเพียงพอกับการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ทั้งนี้ หากสถานประกอบการสามารถกำหนดลักษณะงานหรือโครงการที่ต้องการให้ดำเนินการได้ก่อน ก็จะทำให้นักศึกษาเลือกสถานประกอบการตามที่นักศึกษานัดหรือมีศักยภาพในด้านนั้น ๆ เพื่อให้สามารถช่วยแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการของนักศึกษาสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ 4) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานที่ปรึกษา จำนวน 116 คน และอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 102 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามที่เก็บข้อมูลกับพนักงานที่ปรึกษา และแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานที่ปรึกษา จำนวน 9 ข้อ

ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของพนักงานที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 2 ข้อ

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 3 ข้อ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยทำแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา โดยมีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการพบว่า คำว่า “คุณภาพโครงการ” ในความหมายของสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการเห็นคล้ายกันนั้น หมายถึง โครงการงานที่พนักงานที่ปรึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นพ้องต้องกันว่าสามารถแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ให้สถานประกอบการได้จริง โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่มีผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษามากที่สุดเหมือนกัน 2 ประเด็น คือ โครงการงานช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการ และโครงการมีประโยชน์ต่อสถานประกอบการและสามารถนำไปใช้ได้จริง เช่นเดียวกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาที่ดูแลทั้งสองกลุ่มสถานประกอบการที่มีความคิดเห็นเหมือนกันทั้ง 2 ประเด็นข้างต้นที่ทางสถานประกอบการทั้งสองประเภทธุรกิจเห็นพ้องต้องกัน

สมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 2 ข้อ พอสรุปได้ดังนี้

1. สถานประกอบการประเภทธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานที่ปรึกษามีความคิดเห็นต่อประเภทสถานประกอบการไม่แตกต่างกันในทุกข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งอาจหมายความว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาทั้งสองธุรกิจมีความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน

2. สถานประกอบการประเภทธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่หากพิจารณารายข้อพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องเดียว คือ โครงการสหกิจศึกษาของธุรกิจบริการสามารถช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัตถุดิบที่เหลือทิ้งมาทำรีไซเคิลมากกว่าโครงการสหกิจศึกษาของธุรกิจท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากสมมติฐานทั้งสองข้อจะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของพนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก ซึ่งอาจหมายความว่า ปัจจัยความคิดเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาทั้ง 9 ข้อ ไม่ได้กระทบต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา หรืออาจส่งผลดีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาได้ในระดับหนึ่ง แต่เมื่อตรวจสอบคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนคำตอบเพิ่มเติมขึ้นกลับพบว่า ยังพบปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปต่อยอดทำแบบสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่กำกับดูแลการดำเนินงานสหกิจศึกษา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาให้ครอบคลุมในทุกมิติยิ่งขึ้น

ปัญหาหรืออุปสรรคที่มีต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่เหมือนกัน 2 ประเด็น คือ สถานประกอบการไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทดลองกับ ผู้รับบริการจริง และระยะเวลาในการทำโครงการน้อยไป โดยปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเพิ่มในกลุ่ม ธุรกิจท่องเที่ยว คือ งานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา และ นักศึกษาไม่มีความรับผิดชอบในการทำโครงการ ส่วนปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเพิ่มในกลุ่มธุรกิจ บริการ คือ นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และ พนักงานที่ปรึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำโครงการสหกิจศึกษา

แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา พบว่า สถานประกอบการควรที่จะเปิด โอกาสให้นักศึกษาสหกิจศึกษาได้นำโครงการไปทดสอบกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแทน เช่น บุคลากรในองค์กร และพนักงานที่ปรึกษาต้องทำความเข้าใจวัตถุประสงค์อย่างละเอียด เพื่อให้ โครงการที่นักศึกษาสหกิจศึกษาทำออกมามีคุณภาพที่เพียงพอสามารถแก้ปัญหาให้กับสถาน ประกอบการได้ ส่วนด้านสถาบันการศึกษา พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถทำแผนลำดับการ ดำเนินงานให้ชัดเจน คอยกำกับ ดูแล ติดตาม เพื่อบริหารจัดการเวลาในการทำโครงการให้แล้วเสร็จ ตามกำหนดการที่ตั้งไว้ รวมถึงทางสถานศึกษาสามารถเพิ่มรายวิชาบังคับหรือจัดอบรมเพื่อเสริม ความรู้เพิ่มเติมแก่นักศึกษาได้

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาในธุรกิจการท่องเที่ยว และบริการ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของสถานประกอบการและความคิดเห็นของอาจารย์ที่ ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความ คิดเห็นในเรื่องโครงการช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถาน ประกอบการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา จินดานิล พัชรีย์ ฉลาดชัยกิจ และสิริพร พงศ์ศิริธู สกุล (2565) ที่กล่าวว่า ความร่วมมือของสถานประกอบการทำให้นักศึกษาสหกิจศึกษาเกิดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในสถานประกอบการจริง ส่งผลให้กระบวนการทำงานของสถาน ประกอบการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยลดต้นทุนในการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลของ สถานประกอบการ และช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาวิชาการมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทรา ปาน สุวรรณจิตร และชัชรัตน ปานสุวรรณจิตร (2554) ที่เห็นว่าโครงการสหกิจศึกษาช่วยสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการเชื่อมโยง ทางวิชาการระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมให้นักศึกษา กำหนดเป้าหมายอาชีพของตนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษา พร้อมทั้งทดสอบความถนัดทางด้านวิชาชีพต่างๆ

เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้ทราบศักยภาพของตัวเองก่อนที่นักศึกษานั้นจะไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งนักศึกษาควรได้เลือกที่ปฏิบัติงานเองตามศักยภาพและความถนัดของตน

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นเรื่องโครงการช่วยให้ได้การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและบุคลากรของสถานประกอบการมีผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา มากกว่าความเห็นของพนักงานที่ปรึกษา อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่า ระหว่างที่นักศึกษาสหกิจศึกษาทำโครงการนั้นได้รับความร่วมมือที่ดีจากพนักงานที่ปรึกษาจนทำให้เกิดผลงานขึ้นมาได้ ซึ่งผลงานที่ทำสำเร็จนั้นสามารถตอบโจทย์ให้กับสถานประกอบการได้ อาจารย์ที่ปรึกษาจึงมองว่า โครงการสหกิจศึกษาเป็นตัวกลางในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยนักศึกษาสหกิจศึกษามีโครงการสหกิจศึกษาเป็นตัวชี้วัดในการสำเร็จหลักสูตรสหกิจศึกษา และพนักงานที่ปรึกษาได้ผลงานจากการทำโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษาที่อาจนำมาต่อยอดให้กับสถานประกอบการต่อไปได้ ในทางกลับกัน พนักงานที่ปรึกษาที่ให้ความเห็นน้อยกว่าอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากพนักงานที่ปรึกษาไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงานสหกิจศึกษาและพนักงานที่ปรึกษาไม่ได้รับการฝึกอบรมการดูแลการทำโครงการสหกิจศึกษาจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ รวมถึงการเป็นพนักงานที่ปรึกษาไม่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนเพิ่มเติมแต่มีภาระงานที่เพิ่มขึ้น (อศวีศิริ ลาปี้อ, 2560) นอกจากนี้ หลักสูตรหรือสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนมาไม่ตรงกับงานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการ ส่งผลให้เวลาที่นักศึกษาขอรับคำปรึกษาหรือพนักงานที่ปรึกษาให้คำปรึกษานั้น ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับนักศึกษาได้ จึงทำให้การทำโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษานั้นมีคุณภาพที่ไม่ดีเท่าที่ควร

3. ผลจากการตั้งสมมติฐานเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดูแลโครงการสหกิจศึกษาในกลุ่มธุรกิจบริการมีความเห็นต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษาแตกต่างกับโครงการสหกิจศึกษาในกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวในเรื่องโครงการสามารถช่วยทำให้สภาพแวดล้อมในสถานประกอบการดีขึ้นจากการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิล อาจเนื่องมาจากนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ปฏิบัติงานในกลุ่มธุรกิจบริการมีผลงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนกว่าและได้นำผลงานไปใช้จริงและเป็นที่ยอมรับ ซึ่งเป็นผลมาจากนักศึกษาสหกิจศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ จากวัตถุดิบเหลือใช้มาสร้างผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ให้กับสถานประกอบการ รวมไปถึงประเภทอาหารและเครื่องดื่มที่สามารถนำวัตถุดิบที่มีอยู่มารังสรรค์เมนูใหม่ๆ ให้กับสถานประกอบการได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งต่างจากกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวที่นักศึกษาสหกิจศึกษาไม่สามารถนำวัตถุดิบเหลือทิ้งมาทำรีไซเคิลได้ เนื่องจากผลงานส่วนใหญ่ที่นักศึกษาสหกิจศึกษาทำเป็นเพียงการสร้างผลงานจากไอเดียหรือองค์ความรู้ที่มีของนักศึกษา มาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีเพื่อนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ นักศึกษาสหกิจศึกษาได้ลองจัดโปรแกรมเที่ยวแบบวันเดย์ทริป หรือได้ทำประชาสัมพันธ์โปรโมชันท่องเที่ยวของบริษัททัวร์ในโซเชียลมีเดีย เป็นต้น

4. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้นำผลงานไปทำการทดลองกับผู้บริหารจริง และระยะเวลาในการทำโครงการสหกิจศึกษาของนักศึกษาน้อยเกินไป อาจเนื่องมาจากนักศึกษาสหกิจศึกษาต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา จึงทำให้นักศึกษามีเวลาที่ต้องทำรูปเล่มโครงการสหกิจศึกษาน้อยลง ส่งผลให้โครงการที่ได้ออกมาไม่มีคุณภาพเพียงพอ รวมถึงผลงานที่นักศึกษาสหกิจศึกษาไม่ได้นำไปทดสอบก่อนจนแน่ใจว่าไม่มีผลกระทบข้างเคียง ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดและส่งผลเสียต่อสถานประกอบการ ส่วนปัญหาที่นักศึกษาคาดความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และงานที่ได้รับมอบหมายไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครศิริ ลาปีอิ (2560) ที่พบว่า ไม่มีรูปแบบการเขียนรายงานวิจัยสหกิจศึกษาหรือรายละเอียดอย่างชัดเจน เนื่องจากรูปแบบมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจาก โครงสร้างของวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ รวมทั้งการได้รับมอบหมายงานที่ไม่ถนัดหรือมีความรู้ค่อนข้างน้อย ทำให้เกิดอุปสรรคระหว่างการปฏิบัติงาน และอาจทำให้โครงการไม่มีคุณภาพที่ดีพอ นอกจากนี้ยังพบว่า พนักงานที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Keating (2012) ที่พบว่า พนักงานที่ปรึกษาไม่ได้รับการฝึกอบรมในบทบาทนี้ก่อนมาเป็นพนักงานที่ปรึกษาให้นักศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่ได้รับการดูแลหรือไม่ได้ขอรับคำปรึกษาจากพนักงานที่ปรึกษาที่ดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครศิริ ลาปีอิ (2560) ที่พบว่า บุคลากรที่ต้องเป็นพนักงานที่ปรึกษาไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเป็นพนักงานที่ปรึกษา ไม่เข้าใจหลักการแนวคิดของสหกิจศึกษา ไม่มีพนักงานที่ปรึกษาเพียงพอที่จะดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษา และรู้สึกว่าเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษา ซึ่งปัญหาที่พบเหล่านี้ อาจารย์ที่ปรึกษาและพนักงานที่ปรึกษาต้องพูดคุยตกลงกันก่อนที่จะส่งนักศึกษาสหกิจศึกษาไปปฏิบัติงาน ต้องกำหนดและวางแผนการทำโครงการสหกิจศึกษาให้ชัดเจนเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดได้ ทั้งนี้ การทำโครงการสหกิจศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยควรมีการจัดอบรมหรือชี้แจงพนักงานที่ปรึกษาที่ต้องดูแลนักศึกษาสหกิจศึกษาให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการสหกิจศึกษาและผลประโยชน์ที่สถานประกอบการจะได้รับ สำหรับสถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมของนักศึกษาสหกิจศึกษาก่อนไปปฏิบัติงานจริง ทั้งความรู้ด้านวิชาชีพและทักษะในการทำงานและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นร่วมกับสถานประกอบการ (ศิริกมล ประภาสพงษ์, 2565) เป็นต้น

5.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา

ผลจากการวิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่นักศึกษาสหกิจศึกษาพบระหว่างปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพของโครงการ ทั้งนี้พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นหลัก จึงขอเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา ดังนี้

1. กระบวนการก่อนออกไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

1.1 การหาสถานประกอบการให้ได้มาตรฐานและหานักศึกษาที่มีศักยภาพตรงกับตำแหน่งงานที่ทำ โดยทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา พนักงานที่ปรึกษา และตัวนักศึกษาเองต้องเข้าใจเป้าหมายของโครงการและความต้องการขององค์กรผู้เป็นลูกค้า หาวิธีการร่วมกันที่จะสร้างสรรค์ออกแบบโครงการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โอกาส ขอบเขตของงาน ระยะเวลาที่กำหนด และมีคุณภาพ โดยสมาชิกในทีมต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Aswakan, 2018) แต่สิ่งสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาคือ อาจารย์ที่ปรึกษาและพนักงานที่ปรึกษาควรเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในโครงการสหกิจศึกษาที่กำลังดูแล

1.2 การเตรียมความพร้อม นักศึกษาสหกิจศึกษาควรได้รับการเตรียมความพร้อมในเรื่องทักษะการสื่อสาร เพื่อใช้การปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (Soft Skills) และทักษะความรู้เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ (Hard Skills) โดยเฉพาะทักษะในตำแหน่งงานหรือโครงการที่จะดำเนินการ (Starfish Academy, 2021) รวมทั้งสถาบันการศึกษาควรหาสถานที่ให้นักศึกษาสหกิจศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานในสถาบัน เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการจัดการกับปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ (อรธิตา ประสาร, 2559) เมื่อนักศึกษารู้จักการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ นักศึกษามีความพร้อมในการทำโครงการสหกิจศึกษา และช่วยให้โครงการมีคุณภาพสามารถแก้ปัญหาให้สถานประกอบการได้อย่างถูกต้องดีขึ้นตามการจัดการคุณภาพ

1.3 การหาหัวข้อโครงการและนำเสนอเค้าโครงของโครงการ เพื่อช่วยให้การทำโครงการสำเร็จลุล่วงตามกำหนดการที่ตั้งไว้ ตัวอาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องพูดคุยกับพนักงานที่ปรึกษาถึงปัญหาและความต้องการขององค์กรเพื่อให้นักศึกษาที่สนใจได้คิดโครงการที่ตอบโจทย์ให้กับสถานประกอบการได้ เมื่อได้เค้าโครงของโครงการควรจัดให้มีการนำเสนอหัวข้อ และเค้าโครงของโครงการที่จะดำเนินการเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาและพนักงานที่ปรึกษาได้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก่อนไปดำเนินการ

2. ระหว่างการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาควรกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด พร้อมแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานสหกิจศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานราบรื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้พนักงานที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาควรติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานและการกำกับติดตามการดำเนินโครงการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นตอนจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

3. หลังการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานนักศึกษาสหกิจศึกษาจะต้องนำเสนอโครงการ ซึ่งหากอาจารย์ที่ปรึกษา พนักงานที่ปรึกษา มีความรู้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในขั้นตอนนี้ จะ

สามารถให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของโครงการได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการจัดการคุณภาพโครงการสหกิจศึกษา และการถ่ายทอดความรู้ด้านการประเมินผลที่เป็นระบบและเป็นรูปธรรมให้แก่นักศึกษาในการวางแผนโครงการ ซึ่งอาจจะจัดการอบรมด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการให้กับนักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมีความสำคัญมาก ซึ่งสถานประกอบการจะมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของโครงการมากกว่าตัวเล่มเอกสารรายงาน

อย่างไรก็ตามคำว่า คุณภาพของโครงการสหกิจศึกษา ยังมีหลายระดับที่จะพัฒนาให้ไปถึง ดังนั้น ทางสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดประกวดโครงการสหกิจศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของโครงการที่มีคุณภาพ ที่นอกจากตอบโจทย์ความต้องการของสถานประกอบการและผู้มาใช้บริการแล้ว โครงการที่มีคุณภาพจะส่งผลดีกลับมายังองค์กรและประเทศชาติอย่างมหาศาล เพื่อมุ่งเน้นความเป็นเลิศ สถาบันการศึกษาจึงควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการปรับปรุงคุณภาพของโครงการสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา (VUCA World) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มาร่วมพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จะทำให้บัณฑิตไทยมีศักยภาพสูงในอนาคต

บรรณานุกรม

- กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2559). *คู่มือสหกิจศึกษา*. สืบค้นจาก http://nucoop.nu.ac.th/manual_th.php
- กาญจนา จินดานิล พัชรีย์ ฉลาดชัยกิจ และสิริพร พงศ์หิรัญสกุล. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาของสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 10(1), 113-125.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2555). *การทำโครงการศิลปะ*. สืบค้นจาก <https://ktttud.files.wordpress.com/2012/09/project.pdf>
- กุลกรภัส เทียมทิพร. (2559). *วารสารการจัดการความรู้ พ.ศ. 2559 เรื่อง PBL: Project Base Learning การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง โดยใช้โครงการเป็นฐาน*. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. (2561). *คู่มือสหกิจศึกษา*. สืบค้นจาก http://ait.nsruc.ac.th/StuForm/NSRU_15.pdf
- จ่านง หนูนิล. (2546). *การพัฒนาและการเขียนโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- จิรพัฒน์ พวงจำปา. (2562). *คุณลักษณะโครงการที่ดี*. สืบค้นจาก <https://blog.nsruc.ac.th/60111806048/5090>
- จุมมาต สารีปา. (2563). *ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ช่วงโชติ พันธุเวช. (2547). *การจัดการคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ณัฐมน แนวคำ. (2555). *รายงานปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารโครงการ*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/207675>
- ทิพย์วัลย์ สีจันทร์. (2549). *การคิดและการตัดสินใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เบ็ญจวรรณ บุญใจเพชร. (2552). *บทที่ 6 การพิชิตปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน*. สืบค้นจาก <https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=ajamben&month=08-2009&date=15&group=12&gblog=32>
- ยศ ธีระวัฒนานนท์. (2545). *รายงานผลการศึกษาวิจัยการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์และผลกระทบต่อด้านงบประมาณของยา เพื่อประกอบการพิจารณาคัดเลือกยาในบัญชียาหลัก*

- แห่งชาติ 2558. Retrieved September 19, 2023, from <https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/4639?locale-attribute=th>
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2554). *การจัดการคุณภาพ จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ลัดดา ภู่เกียรติ. (2552). *การสอนโดยการใช้กิจกรรม โครงงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิโรจน์ ศรีโกคา และคณะ. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานสู่การปฏิบัติการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชรรรมสาร.
- ศิริกมล ประภาสพงษ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษาของคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. *วารสารสถาบันพัฒนาการเรียนรู้ศาสตร์สมัยใหม่*, 7(4), 352-367.
- ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่แตง. (2558). *โครงการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทร02006*. สืบค้นจาก <http://maetang-tr02006.blogspot.com/2015/05/41.html>
- ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (2561). *คู่มือสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม*. สืบค้นจาก <https://www.spu.ac.th/uploads/contents/2018042583522.pdf>
- ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2557). *คู่มือสหกิจศึกษาสำหรับสถานประกอบการ*. สืบค้นจาก http://coop.sut.ac.th/files/Companies_2557.pdf
- สมชาย ชำรงสุข ไพโรจน์ สติรยากร พิสิฐ เมฆาภัทร และธีรวิภา บุษยโสภณ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารสหกิจศึกษาหมวดวิชาชีพเฉพาะ หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาปี โตรเคมี. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 21(3), 636-644.
- สำนักสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม. (2553). *คู่มือสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม*. สืบค้นจาก <https://coop.siam.edu/wp-content/uploads/2020/10/คู่มือสหกิจศึกษา.pdf>
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). *การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สามารถ ชัยวังตา. (2560). *ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการงานด้านสุขภาพจิตของสำนักทะเบียนอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย*. สืบค้นจาก <http://www.pol.ru.ac.th/graduate/index.php/is/ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการงานด้านสุขภาพจิตของสำนักทะเบียน-อำเภอเวียงแก่น-จังหวัดเชียงราย>
- สุกัญญา ศรีสาคร. (2547). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุชน ยี่มรัตน์บวร. (2564). การศึกษาแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษา กรณีศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจฉัย*, 20(3), 29-45.
- สุภัทรา ปานสุวรรณจิตร และชัยรัตน์ ปานสุวรรณจิตร. (2554). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาโครงการสหกิจศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, เชียงใหม่.
- อรธิดา ประสาร. (2559). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 8(1), 27-36.
- อัจฉราพร โชติพิฤกษ์. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อศวีศิริ ลาปี่อ. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินโครงการสหกิจศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 6, 217-247.
- Aswakan, C. (2018). *Live Event Creation and Management*. Bangkok: Assumption University of Thailand.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological Testing* (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Goldstein, B. E. (2008). *Cognitive Psychology*. California: Thomson & Wadsworth.
- Haddara, M., & Skanes, H. (2007). A Reflection on Cooperative Education: from Experience to Experiential Learning. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 8(1), 67-76.
- Heilpern, J., & Nadler, D. (1992). "Implementing total quality management: A process of cultural change", in *organizational architecture*. Jossey Bass.
- Keating, K. (2012). Mentorship of Hospitality Management Students during Work-Integrated Learning. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 13(2), 89-102.
- Khuong, C. T. H. (2016). Work-Integrated Learning Process in Tourism Training Programs in Vietnam: Voices of Education and Industry. *Asia-Pacific Journal of Cooperative Education*, 17(2), 149-161.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational a Cronbach nd Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Polya, G. (1975). *How to Solve It*. New York: Doubleday and Company Inc.

- Starfish Academy. (2021). *Soft Skills that You Must have to make Your Children Professional in Every Line of Work*. Retrieved September 19, 2023, from <https://www.starfishlabz.com/blog/358-soft-skills>
- Verma, R., & Boyer, K. K. (2009). *Operations and Supply Chain Management: World Class Theory and Practice*. United States: South-Western Cengage Learning (International Edition).
- Weir, J. J. (1974). Problem Solving is Everybody's Problem. *The Science Teacher*, 41(4), 16-18.

